

Fiatalosan ude es szep lesz, ha a 'ZEIDIJJE' keleti szepitoszereket használja!!!

Ezen szerek a keleti nők egész szépségét varázsolják elő és a legfőbb letessébbjei a kozmetikumok. Egy keleti, mely a keleti országból (K. 1.50) a keleti szappanból (K. 1.50), melyet mindentestben harmonizálóvá teszik a keleti puderből (K. 1.50) és keleti parfümökkel (K. 1.50) bérmentve 10.50 K. Kétszáz kétszáz az összeg előtérbe kifizetés és 30 fillér portó ellenében kapható.

Gusztáv Proche gyógyszerész keleti illatszertárában :: **Brčka, Bosznia.** Magyarország részére főraktár Budapest, Török J. Király utca 12. Szász és szász kőszíni és elismerőlevelű megtekintésbe 000000000000

KNUTH KÁROLY **MÉRNÖK ÉS GYÁROS**

Cs. és kir. fensége József főherceg udvari szállítója.

Gyár és iroda: Budapest, VII., Garay-utca 10.

Központi és gőzfűtések, légszusz- és vízvezetékek, csatornázások, szellőztetések, szivattyúk, vízerőművi emelőgépek stb. — Tervek, költségvetések, jövedelmi előirányzatok gyorsan készíttetnek.

"FAMOS" legjobb és legolcsóbb uti palaczk

vadászoknak, turistáknak, betegeknek stb. különösen alkalmas! — "FAMOS" legújabb palaczk italok hidegen vagy melegen tartására! — Hideget hidegen, meleget melegen tart 24 órán át minden előkészület nélkül. Legfinomabb műbőr burkolattal, szolid és tartós kivitelben, lecsavarható kuppakkal, mely ivópohárnak használható.

Árak: 1/4 liter 8 korona, 1/2 liter 10 korona, 1 liter 18 korona.

Főraktár **Keleti J.** orvosi műszer és betegápolási cikkek gyára **Brest, IV 2., Koronaherceg-u. 17/1.**

Ez az, a mit én akarok:

"Palma Kaucsuk Lipócsanak"

+ Soványság. +

Szép, telt testidomokat, gyönyörű kabát nyelvet a törvényszék előtt, a BÜSTERIA eróporunk által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hízás 6-8 hét alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ártalmas. Számos köszönetnyilvánítás, hódolat használati utasítással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. Hygienische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königsgrätzstr. 66. Leraai Magyarország részére: Török J. gyógyszerész Budapest, VII., Király-utca 12. szám.

hajfestőszer a Czerny-féle Tanningene

hétetig eltart, soha nem fog. Ára 5 korona. Levelczim: Wien, XVIII. Karl Ludwigstr. 4. Raktár L. Maximilianstrasse 9.

Szépsége sokkal tovább tart, ha állandóan Czerny-féle keleti Rőzsatejet használ. Az ára 2 kor. A hozzávaló Balsamszappan 60 fillér.

A Czerny-féle Osan a legjobb a fogaknak és a szájnak. Osan-szájvíz 1 korona 80 fillér, Osan fogpor 90 fillér. — Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és illatszertárakban.

VASÁRNAPI UJSÁG

9. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, FEBRUÁR 26.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Kiadóhivatal: IV. Egyetem-utca 4. Egyes szám ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. Félévre — 10 korona. Negyedévenként 1 koronával több. Negyedévre — 5 korona.

A «Világprónik»-val Kalföldi előfizetésekhöz a postailag meghatározott viteldij is esatolandó.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYE.

Az igaz amateur és műtárgyai között meg-hitt, benső viszony fejlődik ki. Minden újabb szerzemény egy-egy új élményt jelent a gyűjtő életében, melynek köznapi emlékeit vásárlásainak gyönyörűségei tarkítják. Festmények mélytűző színeinek melegsége, bronzszobrok erőteljes vagy lágy gestusai, régi selymek bágyadtan fakó fénye, kecsesen hajló porcellántárgyak jelentik lelki életének legintimebb eseményeit, ezekből varázsol maga köré néma, de mégis oly beszédes környezetet. Bármilyen szívesen mutatja is meg egyeseknek a maga megértő szeretettel áthatott szavaival féltve-örzött kincseit, a nagy nyilvánosság előtt nem szívesen leplezi le azt, a mi évek hosszú sora óta lelkes szeretetének tárgya volt. Ezért a magángyűjtemények a gyűjtő életében ritkán kerülnek a közönség elé. Épen ezért őszinte hála illeti meg gróf Andrássy Gyulát, hogy a «Vasárnapi Ujság» kérelmének engedve, beleegyezett abba, hogy budai palotájának gyűjteményét olvasóinkkal megismertessük.

lók, selymes fényű, ispahánszerűen mély színekben csillogók, friss színezetű erdélyi szőnyegek hevernek a padlón vagy ékesítik a falakat. Régi himzések, brokátok, csipkés fakult selymek, aranyfűl futtatott, karesű nyenyul-hozzám velencei üvegek, öregesen tekintő tükrök, színes vagy megbarnult fadaragványok, derűlten ivelt vagy fantasztikusan terpeszkedő csillárok mind rabul akarják ejteni a palota látogatójának lelkesedését, mert mindnek meg-

Rembrandt: Önarckép 1630-ból. GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántalmaktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt. :: :: **8 nap** teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen. Csakis a híres bőrápoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan- hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre. Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenetlenül tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill. Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.

Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill. Egy nagy doboz Diana-puder sarvasbőrrel együtt (fehér, rózsá, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszerárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körut 5. (A legkisebb megrendelés is fordulópostával utánvétellel eszközöltetik.)

van a maga korát túléllő lelke. Itt is, ott is esábit egy lágy vonal, egy izzó szín, vagy valami naiv régies merevség, vagy gazdag díszítésben felhabzó életöröm, de mégis legyünk igazságtalanok: ne lássunk bennük egyebet, mint a festmények környezetét.

A képek között a legkiemelkedőbb Rembrandt-nak 1630-ból származó önarcképe, mely a magyarországi összes Rembrandtok legértékesebbje. Az akkor még csak huszonnégy éves művész egy derült pillanatban festette meg magát; még mosolyogva, még győzelmet várva tekint erről a képeről reánk. De, ha hosszabban nézzük, érezni fogjuk, hogy benne van már a szem nézésében az a firkészdó s a mellett csodálkozó vonás, mely későbbi, de különösen halála előtt festett önarcképeinek oly fájdalmas bensőséget ad. A színezés meleg, világító, barnás tónusa, az arcz élettejeltsége, a világitásnak teljesen — hogy úgy mondjuk — rembrandtszerű volta ezt e fiatalkori képet méltán férfikora legjobb képei mellé állítják.

Megszerzésének története is érdekes. Az ötvenes évek elején, midőn néhai gróf Andrassy Gyula Konstantinápolyból Londonba költözött, egy londoni antiquariusnál fedezte fel ezt a képet. Feltűnt neki és alkudozni kezdett reá. Ő sem tudta még akkor és a kereskedő sem sejtette, hogy Rembrandt-kép az alku tárgya. Így történt, hogy tizenkét fontért jutott a vevő birtokába. Valódsághoz kétség nem fér, az összes Rembrandt-ismerők felsorolják.

Nem egészen így áll a dolog a gyűjtemény egy másik szembeszökően szép darabjával, a Tiziano-képpel. Ez nem tartozik a mester elismert festményei közé. Tárgya ugyanaz, mint a Louvreban látható Szent Családé vagy a glasgovi állítólagos Tizian-képé: a madonna, a bambino, a kis Keresztelő Szent János és az öreg szent Jeromos együttese. Az elrendezés, az arczok, az alakok összekötő mozdulatok is azonosak mind a három képen, sőt a színezés is. Újabbban úgy a párisi, mint a glasgovi kép valódsága iránt erős és alapos kételyek merültek fel. Berenson kutatásai és fejtegetései után egyiket sem tartják autentikus Tiziannak. Kétségtelen azonban, hogy Andrassy képe ugyanazon képműve s így alighanem ezt is, mint testvéreit, Tizian legügyesebb utanzójának, Polidoro Lanzianinak kell tulajdonítanunk. Eltekintve ettől, kétségtelenül szép és értékes kép, mely a velencei festészet életerejének fénykorát sugározza. Kompozíciója szigorú vonalkompozíció, de mégsem sablonos, hanem élettől duzzadó. Mély színekben csillog, derült életörömet lehel.

Ugyanezen hangulatokat adja egy feltűnő Tintoretto arckép. Ez a jellemzetes erővel megfestett portratt a mesternek azok közé a képei közé tartozik, hol a tárgy diktálta nyugalom egy keretbe szorította nagy mozgalmal alkotásüzelmelekre sóvárgó lelkét s épen ezért igen monumentálisan hat. Egy kisebb vázlatos képén pedig látszólagos nyugalom alatt nagy mozgalmasság szunnyad.

Emlékezzünk meg egy Rubens-képről is, mely Helios szekerét ábrázolja. Alighanem az Oppenheim-féle gyűjtemény egyik darabjával azonos, előbbi tulajdonosa 20,000 frankért szerezte. Olajvázlat egy meg nem alkotott fal-festményhez. Inkább alakjainak túlradó erje, mint színei árulják el, hogy Rubens festette, mert a színek fakó freskószíneket utánoznak. Nem kevésbé érdekes e gyűjtemény a modern művészet ebrdezése és kifejlődése szempontjából is. Turnernek szavak hálójával soha meg nem fogható művészetét egy halvány sárgás, ködöktől takart tengerparti vízió mutatja be, melyben semmi határozottság nincs, csak feloldódás, csak elmosódottság. Nincsen benne semmi kézzelfogható realizmus, de annál több művészeti egyoldalúság, alkotás: költészet. A mult század nagy franciaízi közül Courbet daczos, életerős egyéniségét itt is csak megbecsülhetjük. Diaz barbizoni tájain a színezés melege s a vonalak lágyága leg meg. Egy kis Daubigny kép a mester kedvelt alakjainak egyikét, parasztnót ábrázol; Bastien Lepage, ki nagy hatással volt egy festői generációnkra, szintén képviselve van egy kis tájképpel. Corotnak kis képe nem mutatja teljesen kifejezetten festőjének álmodozó, hangulatokkal terhes lelkét és nagy festői tudását. Már a Millet-kép, mely egy hazatérő juhnyáját ábrázol, karak-

terisztikusabb. Az esti hangulattal együtt járó fáradt lemondást és a nyugalom vágyát, szükségességét sugározza ez a kis kép. A hát-térből fáradtan síkló és párákkal küzdő nap-sugarak fátyolos fénye sok elfáradt és kimerült küzdés emlékéket kelti. Szerény, egyszerű eszközökkel, kis területre egy nagy és mély hangulat van rögzítve, mintha Goethe versének hangulatát éreznék: warte nur balde ruhest du auch!

Az ebédő fehér színű berendezéséhez világos színű levegős napfényes képek simulnak: a dán Kröjer fürdőző gyermekei, Claude Monet egy finom tájképe, egy Whistler-rajz, egy East-vázlat.

Nem hiányoznak a családi képek sem, melyek közül háromnak az ad jelentőséget, hogy Lenbachtól erednek. Bármily kemény és sok tekintetben igaz támadás éri is újabbban e művészt alkotásüzelmele, leghevesebb támadói is elismerik, hogy affektáltsága és hamis gesztusai mögött gyakran nagy jellemző tehetség rejtőzik. Erre Andrassy gróf nagyanyjának, szül. Traun grófnőnek arcképe jó bizonyíték, mert egyszerű nyugodt eszközökkel mélyen a lélekbe merülő jellemzőt tud nyújtani.

A magyar festők képei közül történeti érdeklődést kelt Munkácsy egy ifjúkori képe. Primitív dolog, de ennek alapján kapja az államtól első utazási ösztöndíját. Mednyánszky, Vaszary, Olgyay szerencsés kézzel kiválasztott képei az utolsó évtizedek magyar festészetének eredményeit illesztik bele a képtár keretébe.

Nem hiányoznak a képbábrázolás legexklusivabb termékei, a gobelinek se. Legfeltűnőbb közöttük az, mely Festeticz Andor gróf gyűjteményéből került ide. Primitív s kissé még mereven, naivan stilizált rajza és sötétes színei is elárulják, hogy korai renaissance-darab. Épen ezért értékesebb is a többinél, mely a barokk formavilágából fakadt s a melyen a rajz virtuózabb, de üresebb is.

A budai palota Andrassy gróf gyűjteményének csak egy részét tartalmazza, a töketerebesi és a tiszadobi kastélyok szintén gazdag gyűjteményeket rejtenek. Reméljük, hogy ezeknek hasonlóan gazdag kincseiről egy más alkalommal még beszámolhatunk.

Farkas Zoltán.

SÖTÉTEDES.

Estére a lelkem	Valami nagy tenyér
Fáradt madaraknak	Kúsálja a felhőt,
Elülő tanyája.	Szellő sirása kél.
Estére nehéz sár,	Suhanó kisértet
Talpamhoz tapadó,	Az én lelkem fáját
Megállít, leültet.	Meg-megrázza lopva.
Este megöregszem,	Gyöngyös hideg harmat,
Ki ifjan ébredtem,	Halálos verejték
Meggörböd a vállam.	Szállja meg a lombot.
Pillámra aranypézt	Álmodnak az alvók
Tesz a lemenő nap,	Lobogó hajnalról,
Holt szemet lecsukót.	Veres virradatról.
Rejtőző zugokban	De im jön az éjféli,
Fakad a sötétség,	Tüzeket megoltó
Előnt mindent lassan.	S fekete havvat szór.

Gró István.

MICHELANGELO.

Nem reszketett-e a véso kezében,
Mester, mikor a legszebbet faragad,
S az ihlet önfeledt szűz mámorában
Lelket adtál egy csonka kődarabnak?

És a mikor a foszló semmiből
Teremtettél és az időt kacsagad?
Ki eljövendő késő emberek
Éhes szemének mindened odaadtad:

Ó Mester, mondd: nem volt-e kételkedés?
És hány szobrod' zúdat titokban össze,
A míg a legnagyobbat kőbe vésted?

Mert látod: mi is égünk, akarunk,
De a nagy egész el nem készül mégsem
S jaj! mindvégig csak kezdők maradtunk!

Elek Alfréd.

A BARDÓCZI ZUG KALANDORAL.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta RÁKOSI VIKTOR.

VIII. FEJEZET.

Váratlan segítség.

A bardóczyi zug déli részét a brucói domb zárta be. A dombtetőn állott egy magányos, terebélyes öreg fa, mely alatt a legenda szerint egykor Rákóczy megpihent. Ettől pár lépésnyire az út mellett egy ócska keresztfa állott. A domb alján feküdt Hrucos község, katolikus néppel, melynek plebánosát Tyepkónak hívták.

Ez a Tyepkó plebános paraszt családból származott, de már apjuk kiemelkedett az alacsony sorsból s a nagybardóczyi Bardóczy családnál mint botos-ispán szolgált. Az apjuk is eleinte gazdatiszt volt, lassanként egy kis pénz rakosgatott félre s ezzel árendába vett egy kurtanemesi birtokot Hrucosn. Ennek az utóbbi Tyepkónak két fia volt, az egyiket papi pályára nevelte, a másikkól szeretetét volna fískálást faragni. De terve csak az elsővel sikerült, a mikor az öreg a szemét lehunyta, a kedves fia már Hrucosn plebános volt.

Annál több baj volt a másik fiával, Tyepkó Mátyással. Nyugtalan véré, jókedvű, mindenféle tehetséggel megáldott gyerek volt ez a Mátyás. Semmiféle kényszert nem tűrt. Tanulni tudott, de nem szeretett, s minél jobban kényserítették rá, annál kevésbé izlett neki. Szép hangja volt s úgy énekelt, mint egy dalos madár. Apja ide is, oda is elküldte különböző szigorú iskolákba, de a fiú csak tavaszig tudta tűrni a városi élet bilincseit. A mint odakint az erdőön rügyezni kezdtek a fák s a réteken megjelentek az első virágok, Mátyást valami láz fogta el, hirtelen megutálta a könyveit s egész éjszakákat a kertben álmatlanul töltött, hallgatózva, mintha a bimbófakadás halk zaját figyelné. Egy napon aztán eltűnt, nem jelent meg az iskolában. Megszökött. De nem hazaszökött, a hol apja bizonyára jó mogyorópálczával várta volna, hanem elbújdosott s az országban kószált szerzetést. Ha kedvezett neki a szerencse, beállt valami nagy uradalomba írónak, ha pedig nem kedvezett, akkor beállt egyszerű napszámosnak valami jobbmodú parasztagazdához. A munkát nem röstelte, úgy tudott szántani, kaszálni, kapálni, mintha soha egyebet nem tett volna s mivel erőteljes, jól megtermett subancz volt, birta is a dolgot. Mikor aztán teleszívta magát a friss levegővel, kezei eldurvultak és arca leeggett, akkor elhajította a kaszát s fölkeresett valami kis várost, a hol színészek voltak. Beállított egyenesen a direktorhoz, kellemes hangján elénekelt neki egy szép nótát s kérte, hogy vegye be színészeknek. Rendesen célt is ért, mert igényei szerények voltak. Az akkori komédiástruppok nyomorúságos életet folytattak s az irodalomhoz és művészethez is nagyon kevés közük volt. Az egész országban csak Pesten és talán Kolozsváron volt egy kis komoly magyar színművészet. A mi ezenkívül volt, az olyan jelentéktelen csepürágás-fele lehetett, elzúllott alakok küzködése, inkább koldulás, mint kenyérkereset. Tyepkó Mátyás, helyesebben Kolosi Mátyás, mert ezt a nevet vette fel, egy pár hónapig elhempergett ezek közt a vidám, könnyelmű, léha kompániák közt s mikor ráunt a bizonytalan életre, vagy hazatért az apjához, vagy visszament abba az iskolába, a melynek legutóbb hátat fordított. Apja természetesen keserű szemrehányásokkal, ha nem somfabottal fogadta, de ő az édesanyja mögé menekült s

elpusztíthatatlan széles jókedvével hamar lefegyverezte az öregeket.

Az évek gyorsan suhantak tova és Kolosi Mátyásból tökéletesen csavargó lett, a szónak nem rosz értelmében. Dalos madárnak született, a mely ágról-ágra száll és nem bokornak, a mely gyökeret ver. Az öcsese már régen hrucói plebános volt, apja, anyja meghalt a nélkül, hogy megérte volna, hogy a fia valami tisztességes, állandó kenyérkeresetnek éljen. De az öregek azért nem hunyták le szemüket kínos töprengések között, mert jól az eszükbe vették, a mit Mátyástól százzsor hallottak, hogy őt ne féltsse senki, vele ne törődjék senki, mert ő megél a jég hátán is. A mint hogy úgy is volt.

A mint megszólalt a harezi riadó s a fiatal-ság a zászlók alá sietett, egyszerre csak ott termett a bardóczyi legények közt Kolosi Mátyás s fölcsüdt a zászló alá. Nagy örömradiállal fogadták, mert a bardóczyi zug minden faluja jól ismerte őt s népszerű alak volt közöttük. Nem volt neki semmiféle kvalifikációja, a mit iskolával szokás megszerezni, de különb minősítése volt neki, mint bajtársainak, mert végigjárta az élet iskoláját. Kolosi Mátyás természetesen hiven a kilenczedik zászlóalj keretén belül is önálló életet élt. Mindenféle vakmerő kémszolgálatot ő teljesített. A csaták tüzeiben is megállta a helyét, de azért főképp arra használták, hogy ellenséges városok és táborok kellő közepéből pontos értesüléseket hozzon a magyar hadvezetés számára. Ott volt Bécsben, mikor ott a forradalom javában dühöngött, ő volt az, a ki töviről hegyére kikémlelte Windischgrätznek Pestet elfoglaló hadseregét. Ő volt az, a ki megjárta Jellasi táborát.

De legnevezetesebb dolgát a szent-tamási táborozás alatt végezte. Itt megtörtént az, hogy ő tévedésből egy éjjel a híres harmadik zászlóalj közé került, mely megkülönböztető elismerésül pipkája mellett kakastollat viselt. Az ádáz éjszakai küzdelem folyamán a harmadik zászlóalj egy századának összes tisztjei elestek és mint öreg altiszt, Kolosi Mátyás vette át a vezetést. A maroknyi vitéz csapat nem csak visszaverte a ráczokat, hanem tizenkét szerzesánt és egy osztrák főhadnagyot el is fogott és reggel diadallal vitte a magyar táborba. Ott derült aztán ki, hogy a harmadik zászlóalj honvédei ezt a hőstettet a 9-ik zászlóalj egyik káplárjának vezetése alatt követték el. A 3-dik zászlóalj, a mely jórészt diákokból állott, rögtön gyűlést tartott s Kolosist megválasztotta a harmadik zászlóalj tisztletbeli tagjának. Csak a ki a forradalmi hadseregek lélektanát ismeri, érti meg, hogy ez milyen nagy kitüntetés volt. Felért ez a Mária Terézia-renddel. Kolosi természetesen meghatva köszönte meg a kitüntetést, de kijelentette, hogy a 9-ik zászlóaljat nem hagyja el. Megígérte, hogy mint műkedvelő eljön néha közéjük és segíteni fog nekik verekedni, de már ő csak a 9-ik zászlóaljjal él és velük hal meg. Damjanich rögtön ki akarta nevezni hadnagynak, de ezt Mátyás mester meley hódolattal visszautasította. Azt a kijelentést tette, hogy ő örmesteri rangnál magasabbat nem fogadhat el, mert nem akar elszakadni a legénységétől. Erre aztán előléptették örmesternek azzal a kiváltsággal, hogy mind a két zászlóaljjal, a 2-ikben és a 9-ikben is szolgálhat, a melyikben épen kedve tartja. Ekkor történt, hogy Tardy Leó így szóló Mátyás mesterhez:

— Jól van, Mátyás, tiszta szívből gratulálók, de ha megpróbálsz a 3-ik zászlóalj lobo-gója alatt elesni, akkor jaj neked.

Mátyás szeliden mosolyogva nézett tüzes-lelkű barátjára.

SÁRKÁNY SÁMUEL.

SÁRKÁNY SÁMUEL.

1822—1911.

— És mit csinálnátok velem ebben az esetben szerelmes fiaim? — kérdezte.

— Utánad mennénk Mátyás a menyországba és onnan húznánk le, vissza a kilenczedik zászlóaljba.

— Na, attól nem félek, fiam, ennyire Isten-től elrugaskodott csavargó, mint én, nem jut a menyországba.

Ekkor már Morzsa szólott közbe:

— Hát azt hiszi, örmester úr, hogy a pokolba nem megy utánna a 9-ik zászlóalj?

— Tudom, fiaim, hogy értem még az ördögökkel is szembeszállnátok, köszönöm. De hogy erre ne kerüljön a sor, ezennel ígérem, hogy lehetőleg a 9-ik zászlóalj lobo-gója alatt halok meg.

Így tréfáltak a hős fiúk a halállal, a mi bizony nem is volt tréfa, mert hát ők meg is tudtak halni.

A mint a három kalandor, a kik fejükben oly vakmerő terveket forgattak, egy éjszaka megérkezett a bardóczyi völgybe s bekopogtatott Palozsnakyhoz, a pribóczyi kántorhoz, váratlanul közéjük toppant Kolosi Mátyás. Ők azért mentek haza, hogy úti előkészületeiket otthon kényelmesen megtegyék, ellássák magukat pénzzel, de még arra is számítottak, hogy a tapasztalt Palozsnakytól jó tanácsban lesz részük. Már ide czivilruhában érkeztek, mert vármegyéjük idegen uralom alatt nyögött, s könnyen bajba kerülhettek volna. Nagy örömköze Palozsnaky jelentette, hogy itt van Mátyás mester, a ki Kossuthnak egy proklamációját hordta szét a vármegyében s egyéb ilyen veszedelmes megbízásokat teljesített. Rögtön embereket küldtek ki Kolosi után s a rákövetkező éjjel ő már ott volt a pribóczyi kántor házában.

(Folytatása következik.)

A magyar evangélikusok egyik legkiválóbb emberüket temették el a napokban Sárkány Sámuel, a bánya egyházkerület püspöke szeméjében. Már több év óta nyugalomba vonult a szokatlan magas életkort ért férfiú, de nyugalmába hibeinek s a magyar közélet minden illetékes tényezőjének elismerése követte.

Sárkány Sámuel tipusa volt a hagyomány szerinti protestáns papnak. Megjelenésében, egész viselkedésében egyszerű s puritánságig; zajos és hivatalos körén túlhaladó szerepléstől tartózkodó; mindenben mérsékelt és mértékelt tartó; tudományosan képzett, de minden ízében a gyakorlat embere; magvas, komoly szónok, kinek szavát nem a fantázia csillogó játéka, hanem a szilárd hit és meggyőződés tette hatásossá. Egyénisége, élete szereplése, kiteréséket és ingadozásokat nem ismerő volt, úgy állt egyháza élén, mint ősi, évszázadok során kialakult hagyományainak megtestesülése. S ebből érthető, hogy egész szokatlan hosszú papi pályáján mindig bizalommal, tisztelettel néztek rá s szenvedélyeket izgató kérdésekben is elkerülte őt a közéletben különben mindig könnyen fellobbanó vádaskodás.

Papi pályájára úgyszólván rászületett az ősi papi családból származó férfiú. 1848-ban választotta papjává a pestmegyei, pilisi népes egyházközség s mindvégig itt is hirdette az igét. Tekintélye mind szélesebb körre terjedt; 1868-ban esperes lett s már 1872-ben püspökjelölt volt s csak másodszeri szavazás után egy szóval maradt kisebbségben Szeberényi Gusztávval szemben. 1890-ben aztán bejelentette a püspöki székbe.

A legnagyobbat evangélikus egyházkerületnek, a négyházezerrel több hívőt számláló bánya-kerületnek kormányzása jutott feladatánál. Ez az egyházkerület óriási területre terjed ki; a felvidéki vármegyék egy része, az egész Alföld és Tiszántúl tartozik hozzá, nem különben a horvát-szlavonországi evangélikus egyházak. Népe vegyesen magyar, német, tót, a helyi és

BÁRÓ ROTHSCHILD ALBERT.

a művelődési viszonyok a lehető legkülönbözőbbek. Ilyen szervezet kormányzása a legnormálisabb állapotok között is rendkívüli tapintatot kíván s Sárkány Sámuelben teljes mértékben megvolt a feladatára való hivatottság. Öreg korában lett püspök, de erős szervezete bírta a nagy munkát, a hivatásával járó utazgatást s e mellett egy népes gyülekezet papi funkciójának végzését is. Egy nagy és kényes ügyön kellett egyházközségét közvetlen hivatalának elfoglalása után átvezetni: az egyházközség új beosztásán, a melyet az 1891—92-ki zsinat rendelt el. Kerületének egyes egyházmegyéit a dunáninneni kerületekhez csatolták, a mivel megváltozott a nemzetiségi számarány az egyes kerületekben. Az ilyen régi hagyományokat megbontó átalakulás ritkán megy végbe sérelmek és bajok nélkül; Sárkány Sámuel okossága és tapintata ezen is átszerezte kerületét. Egy másik állandó kényes ügy volt a horvát-szlavóniai esperesség ügye, a mely éveken keresztül állandóan nyugtalanított, ennek elmérgesedését is első sorban az őz püspök jóakarata akadályozta meg.

Világi dolgokban sohasem keresett szereplést, sem a politikai, sem más mozgalmakban, megmaradt szerepköre határain belül, de ha kötelessége szolgáltatta, országos ügyekben is kiválóan megállotta helyét. Emlékezetes még Kossuth Lajos temetése, melynek egyházi részét ő végezte. A főrendiháznak 1895 óta tagja volt; ritkán s akkor is csak egyháza érdekeit érintő kérdésekben szólalt fel, de itt is tiszteletet keltett komoly, szerény, tartalmas egyénisége.

Nyolczvanadik születése napját nagy ünnepélyességgel ülte meg egyháza, akkor az ország minden részéből fölkereste őt a köztisztviselőket. 1905-ben öregségére való tekintettel lemondott a püspökségről és teljesen visszavonult a közszerepléstől. Mint a jó munkás, jól végezte dolgát s adatott neki idő a pihenésre, míg végre most megnyitott számára az örök pihenés útja.

EGY BABOS SZOKNYA.

Elbeszélés.

Irtá Haraszthy né Szederkényi Anna.

Olyan Zsuzsis volt ez a Zsuzsi. Nem komoly Zsuzsanna, nem is szeleverdi Zsuzka, nem is apróléptű, pötyögős Zsuzsika, nem nagyszemű, fehérképű Zsuzsia, hanem afféle alacsony termetű, széles derekú, nagylábú, nagykezü Zsuzsi.

A haja barna volt Zsuzsinak, a szeme kék és kék szemében ott világlított az ő a nagyvárosban szörnyen elámult tizenhat esztendő ártatlansága. Ez az ő földszagú tizenhat esztendeje takargatta rózsás takarókkal a bútorozott szoba kimustrált butorainak fakóságát.

Az ő fekete kerek képe volt az egész ház ragyogó, aranyos napja. Egy darab romlatlanság, a hegyek közül kicsapó, könnyet fakasztó, friss levegő áradozott belőle. De azt nem tudta, csak érezte a házában mindenki. Zsuzsi se tudta, miért lesznek egyszerre olyan elégedettek az emberek, ha őt látják.

Ő csak tett-vett, jött-ment, nyitva hagyta az ajtókat, elfelejtett tüzet rakni, elfelejtette a ruhákat kitakarítani, elfelejtette a kilinsekét kifényesíteni és elfelejtett sírni, mikor ezekért a főbenjáró vétségeikért hátra vágta. A kommenczió kivül — Zsuzsi kommenczióra volt esztendőszám szegődötve — kijárt Zsuzsinak reggel-este egy-egy hátbautés. Ez nem volt ugyan benne a kommenczióban, de azért ezt szolgáltatták ki neki legsűrűbben és legszívesebben.

Zsuzsi föl se vette. Széles volt a háta, erős a válla, bírta. Csak a szeme lett olyan csudálatosan álmódzó, szomorú, mikor megütötték. Azt hibette volna az ember, hogy olyankor mindig az anyja jutott eszébe. Annak más, könnyebb lehetett a kezejárása.

Pont hét órakor reggel robogott be Zsuzsi a szobaurakhoz és hölgyekhez a cipőkkel. A keze nyomán dörögtek az ajtók, hogy a hetedik menyországból is föl kellett rá ébredni.

— Nem tetszik valamit hozatni? Később lemegek.

— Nem Zsuzsi, nem hozatok semmit. De édes fiam, Zsuzsi. Én már megmondtam, hogy engem nem kell reggel hét órakor felköltetni. Most hagyjon békében.

— Igen.

Zsuzsi kidobogott és az ajtó úgy repült utána, hogy megreszketett bele a négyemeletes palota. Hja, a Zsuzsi apjának a hetvenhetedik öse is kasza-kapa koptató ember volt és az ő ökle nem afféle chevreaux-czipő fényesítésre teremtődött. Friss sarjut gázolni, zsenge füvet sarlózni, kévét kötni, krumplit kapálni, kendert tilolni, az illetett a Zsuzsi kezébe...

Pont félnyolczkor kivágódott újra az ajtó, hogy a hetedik pokolból is eszméletre kellett attól szédülni.

— Itt az ujság.

— Zsuzsi fiam, mit mondtam én magának?

— Igenis.

— Azt mondtam, fiam, hogy hagyjon engem békében.

— Igenis.

— Tudja azt maga, hogy én fáradt vagyok és nekem aludni kell.

Zsuzsi szeliden várja a rája elkövetkezendőket, olyan jámbor megadás terjeng az arczán, a mitől legjobban vadulnak meg a haragos emberek.

— Most elmehet, fiam, érti?

— Igenis.

Zsuzsi nem mozdul, ott áll az ágy előtt.

Nézi az ujságot, nagyon nézi, azután kinéz az ablakon. Megint az ujságot nézi, megint kinéz az ablakon.

Zsuzsi beszélgetni akar, alacsony homloka mögött óriási munka zsong. Mivel lehetne elkezdeni? Egyszerre csak ragyogó napfény süt ki egész mivoltán, keskeny, piros ajka mosolyra szélesedik.

— Tessék csak nézni, mennyi paradicsomot vett ott két katoná egy kocsirol. Egy-kettő-három, hat kosárral. Tessék csak nézni.

— Bánom is én.

— Tessék csak nézni. Még egy kosárral vesznek. Ni, megveszik az egész kocsirol. Milyen szép, piros paradicsom. No, nem nézi meg?

Zsuzsi a nagy lelkesedésében egyszerre vedlik át előtte a városi, agyonhajszolt cseléd-ből a maguk kis földjéből kisarjadzott, maguk kis kunyhójában kivirágzott maga-ura-gazdájú parasztlányra. Most már éppenséggel nem kerülgeti a dolgot. Közelebb jön az ágyhoz.

— Aztán azt az ujságot csak úgy írják. Jézus Mária, hova el tud jutni ez a Zsuzsi a paradicsomon keresztül.

— Hogy csak úgy?

— Hát csak úgy?

Zsuzsi olyan rendületlen nyugalommal hiszi, hogy őt meg kell érteni és ki kell találni a gondolatát, hogy az kétségbejött.

— Úgy írják, mint a hogy maga írja a levelet az édesanyjának.

— Én nem írok levelet az édesanyjának.

— Nem ír?

— Nem. Üzenek.

— Kivel?

— Husvétkor a Tabajdi Rozikával üzentem, az akkor hazament. Most Szent Istvánkor meg a Pál Józsefekkel üzentem. Édes anyám is üzent.

— Hát ez elég magának.

— Elég?...

A hogy azt Zsuzsi kérdezte, a hogy a szeme kutatólag megvillant és a hogy tágra nyílt, abból megértettem én, hogy most ezzel az örökké átkozott szóval beletaszítottam szegény Zsuzsi lelkét az örvénybe. Zsuzsi is rá fog eszmélni még ma vagy holnap, holnapután egész bizonyosan arra: lehet úgy is, hogy az embernek nem elég az, a mi van és nem elég jó; úgy a hogy van.

— Elég — ismételte még egyszer Zsuzsi. A szót elnyújtotta és a hangja reszketett kicsit.

— Maga nem tud írni?

Az íráson keresztül Zsuzsi lelke ismét bekapaszkodott a kérdésbe, a mi őt érdekelte.

— Csak úgy írják?

— Csak úgy írják fiam az ujságot is, mint mást. Aztán kinyomtatják.

— Kinyomtatják.

Zsuzsi sóhajtva ismétli vagy kétszer 'írják, azután kinyomtatják'. A míg a szavak ki-gömbölyödnek fogai közül, tisztán olvasható a

BÁRÓ ROTHSCHILD ALBERT HALOTTAS KOCSIJA.

szeméből, hogy csendesen belenyugszik a gondolatba; ezt nem értem én meg, ahhoz kevés az én eszem...

Egy kis csönd. Zsuzsi surolja a lábával a padlót, aztán elmereng a fölton, a mi ott maradt a lába nyomán, eszébe jut, hogy azt most majd ki kell fényesíteni. Sőt talán ma megint föl kell kefélni a nagyszobát, az ebéd-lőt, az előszobát, ezt az egész kaszárnyát, a mnek a Zsuzsi kis arányokhoz szokott szeme a szűk városi lakást nézte... Már tesz is egy-két olyan mozdulatot Zsuzsi, mintha tánczolatná a széles keféket. Nagyon lélegzik, könyökgig fölhúzza a réklje ujját. De aztán csöngetnek az előszobában.

Zsuzsi kiszáguldozik és utána egyszerre üres marad a szoba...

Egy kis idő múlva újra bevonul. Lerakja a ruhákat a szék karjára.

— Ez szép, ez a babos szoknya.

— Szép?

— Igazán szép.

— Magának adom.

Zsuzsi elsápad, aztán elpirul. Nincs úgy elkényeztetve az ételtől. Nem szoktatták hozzá, hogy eltalálják a vágját.

— Igazán?

— Igazán. Varrja föl magának.

Ja ba-ba (Hegedűsné) Percivalhoz (Hegedűs): Tutna! Tutna! (II. felvonás.)

Sybill (Varsányi) és Percival (Hegedűs). (I. felvonás.)

Camil (Ifj. Ditrói) Ja-ba-bához: Isteni színe van a bőrödnek! (II. felvonás.)

Percival (Hegedűs) a vadakhoz: Felajánlok nektek mindent, a mi bennem van. (III. felvonás.)

LENGYEL MENTHÉRT «A PROFÉTA» CÍMŰ SZINDARAJVA A VÍGSZÍNHÁZBAN. — Jelfy Gyula fővitélel.

Zsuzsi kitámolyog a szoknyával, elfelejti megköszönni...

Zsuzsi egész délután csak úgy pattogott. A szeme égett, mint a karbunkulus, a keze nyomán nyűtt a munka...

Hanem este nagyon elcsöndesedett. Még tizenegy órakor is ott könyökölt a konyhasztalon.

— Mi baj, Zsuzsi?

— Semmi.

Ezt szívszagató szomorúsággal mondta.

— De én látom, hogy magát valami bántja. Csend.

— Talán csak nem a szíve fáj?

— De az...

— Zsuzsi...

— Tessék.

— Jöjjön be fiam.

Zsuzsi bejött szokatlanul csendesen.

— Mi baja a szívének, mi? Miért fáj a maga szíve?

— Félek.

— Mitől fél?

Zsuzsi nem szólt.

— Miért nem mondja meg nekem?

— Úgyse segít mán azon senki.

Ennél többet nem vallott Zsuzsi. Kimegy megdöbentően zajtalanul. Valósággal megfogott egy pár óra alatt. Az Uristen tudja, mi érte, hogy nem vall semmit.

Ezekután Zsuzsi egész éjjel mint ártatlanul üldözött királykisasszony árkon-bokron, tűzön-vízen keresztül huzolja az embert. Nincs miatta egy percnyi nyugodalom, egy percnyi pihenés. Ott kísértget szörnyű álomképekben és egyre ismétli:

— Félek, félek...
De mitől fél?... Csak legalább virradna, csak már hét óra lenne...

— Egy ilyen paraszt merjen hozzányulni az ő piszkos parasztkézével... Ne hazudj... mondd meg, mit csináltál?... Te paraszt. — Csattanós, tompa ütések...

— Egy ilyen paraszt az ő piszkos parasztkézével. — Te rongyos, te piszkos, te haszontalan, te semmiházi, te...

Csattanós tompa ütések... Zsuzsit ütök...

— Fogod már megmondani? Hogy mértél hozzányulni... Hogy törted el?... Mi?...

Megint üt és Zsuzsi sir, sir. Vékony, keserves, szívbemarkoló hangon, a hogy csak az ártatlanul megbántott gyerekek tudnak sírni.

— A babos szoknyát akartam fölvarrni... — Mit, a te rongyodat akartad az én gépemen varrni... Te fogod az én géptűmet eltörni...

Ó jaj, szegény Zsuzsi... Pedig, hogy örvendeztet, mikor megkapta.

Megszokott a Zsuzsi. Apró motyójába pakolta a kék szoknyát is, a mi miatt leszakadt rá a szerencsétlenség.

Egy avult, ócska szoknya képében lepte meg a Sántán, az vitte a tilosba. Hamar akart benne feszíteni, hamar akart benne szép lenni. Ó jaj, szegény Zsuzsi. Egy ócska szoknya miatt, egy hatkrajcáros géptű miatt pofoztak bele tégd a nagyváros mindent betakaró szennyes árvízébe... Döb el az útszéle azt a babos szoknyát, döb el Zsuzsi...

AZ ÚJ SÁROSFÜRDŐ.

Már a rómaiak korában ismeretesek és keresettek voltak a budai hévízforrások. Ezek között pedig főként a csúszos-köszvényes bántalmakban a leghatásosabb gyógyerőjének bizonyultak a Sárosfürdő hévízforrásai, amelyeknek csudás gyógyító erejéről valóságos legendák keringenek a nép között. De a Sárosfürdő hévízforrásainak gyógyító értékét a komoly orvostudomány is mindenkor nagyra becsülte.

Ezek a források 45–46°C hőfokú, nagy mértékű iszaplerakódású ásványvizet szolgáltatnak, huszonegy óránként átlag ezer köbméter. Ez az ásványvízmennyiség pedig bőven elegendő egy nagyobb szabású fürdő- és gyógytelep ellátására.

A Sárosfürdő előbbi tulajdonosai azonban csak a legegyszerűbb igényeikhez mért, olcsó népfürdőt tartottak fenn. Ezt a régi Sárosfürdőt a Ferenc József-híd építése és környékének szabályozása folytán még 1892-ben kisajátították és lebontották. Ettől fogva ezeknek a nagy gyógyerőt és gyógyértéket képviselő forrásoknak hévízét hasztalanul a Dunába ergették. A főváros közönsége e miatt zúgolódott is és sürően követelte a Sárosfürdő felépítését. Ez azonban nem ment olyan könnyen a nagy építési költségek miatt. Ime közel húsz év mulik el, míg végre elkészült az újonnan építendő Sárosfürdő monumentális épületének végleges elfogadott terve, melynek külső képét itt bemutatjuk. Az építkezést a hóolvadás után nyomban megkezdik.

Előbb a székesfőváros közönségének meg kellett venni a kincstartót a Sárosfürdő hévízforrásainak tulajdonjogát, mely a hozzátartozó 4178'80 □-öl telekkel együtt 1.050,735 korona 23 fillérbe került. Ezen felül a telek kikerekítése végett egy 333 □-öl, egy 285 □-öl és egy 382'70 □-öl területet kellett hozzá venni 180,000 koronáért. Ez a nagy telektömb a Gellért-tér, a Kelen-hegy-út és a Kelen-hegy-út között fekszik, a Gellérthegy déli lejtőjének tövében, egy valóban eszményi szépségű keretben, köröskörül lejtős parkokkal, utakkal, hegyi teraszokkal.

A főváros hosszas fontolgatás után arra az álláspontra helyezkedett, hogy a Sárosfürdőt

TÓTH GERŐ KURIAL BIRÓ. (1842–1911.)

IGLÓI SZONTAGH PÁL VOLT KÉPVISELŐ, RÉZHÁMORTULAJDONOS. (1828–1911.)

egy nagyszabású thermal-gyógyfürdőnek épített meg, kapcsolatban egy gyógyszállodával és egy olcsó népfürdővel. A *thermal-kúra* minden ágára berendezett gyógyfürdő és gyógyszálloda építésénél pedig a helyi és országos igényeket túlhaladól egy világfürdő- és gyógytelepet akar létre hozni, mely egyik nevezetessége és a külföldiekre nézve vonzó ereje legyen Budapestnek. E célból úgy az építkezési, mint a higiéniai és balneológiai és a kényelmi legmagasabb igények kielégítését tartotta szem előtt. Ehhez mérte a költségvetést is. Ez kikerekítve kitesz 5.650,000 koronát. Ez összegből a fürdőépület építési költsége 2.063,634 korona 15 fillér, a népfürdőé 307,591 korona 45 fillér, a gyógyszállodáé 1.889,884 korona 59 fillér; a többi a gépházra, a gépekre, burtorzatra, ruhaneműekre, az építési tiszteltdíjakra stb. esik. A költségvetési előirányzat szerint a túllépés ki van zárva. A költség-előirányzat szerint a fürdő és gyógytelep a befektetett tőkének 6'8%-át fogja meghozni haszon gyanánt.

A nagyszabású, monumentális épületet Sterk Izidor, Sebestyén Arthur és Hegedűs Ármán műépítészek együttesen tervezték, akként, hogy a gyógyszálloda és a fürdőépület szerves egységet alkot, míg a népfürdő külön fog állani. A gyógyszálloda főbejárata és homlokzata a Gellért-térre, illetve a Fehérvári-útra tekint; a fürdő főhomlokzata és főkapuja pedig a Kelen-hegyi-útra és a Gellérthegy déli oldalára néz. Az épület ezen kettős homlokzatának lejtős nivókülönbségét a magas földszint egyenlíti ki. A magas földszint fölött a gyógyszállodai épület három emeleten 133 vendég-

szobával és nyolcz kisérszobával van tervezve. A manzardhelyiségek a személyzet lakásául szolgálnak. Legtöbb vendégszoba előszobából, hálófülkéből és szalonból áll. Több szobához külön fürdőszoba is tartozik. Legnagyobb részük balkonnal, zárt erkéllyel, loggiával van ellátva és a legkényesebb igényeknek megfelelőleg berendezve. A szálloda üzeme penziós rendszerű lesz. A földszinten nagy vendéglő, cukrászda, posta-távírdahivatal, fodrász-borbély, virágkereskedés, menetjegyiroda, társalgó, író, olvasó, zenehelyiség, nőszalon, ruhatár, étkezőterem lesznek. Az emeletre személyszállító és betegszállító liftek visznek. Az emeleten hangversenyterem lesz, mely télikertül is szolgál. A szállodából a fürdőépület kupolacsarnokának karzatán keresztül a terraszos kertbe lehet menni. A második emeleten pedig a Kelen-hegyi-utat át-hidaló hidra, ezen keresztül pedig a Gellérthegy déli lejtőjén, a barlang előtt tervezett nagyszabású terraszra és kioszkhoz és a parkba lehet jutni, a honnét siklót terveznek a Gellérthegyre.

Ez az áthidalás egyik architektonikus szépsége az épületnek. Ehhez csatlakozik a magas és éles gúlában végződő torony és a hatalmas kupola a fürdőbejárat felett. A kupola és torony mintegy ellensúlyozza a meredek hegyoldal nyomasztó hatását erre a homlokzatra, de úgy a torony, mint a kupola különféle hűtő és más víztartók elhelyezésére is szolgál. A kelen-hegyi-úti főkapun keresztül a 64 méter hosszú, 11 méter széles, karzatokkal díszített, üveggel fedett nagy központi fürdőcsarnokba jutunk, a hova az összes fürdők várótermei nyílnak s ez a csarnok várakozó, pihenő, szórakozó helye lesz a fürdőközönségnek. A csarnok kupolás részével a szálloda nagy társalgó terme van összekötve és ide nyílik egy kisebb árkaos udvar is, mely összetelhető üvegtetővel fedve, nagyobb szabású télikertet alkot.

Ezen vázlatos ismertetésünkben is kitűnik, mily nagyszabású, monumentális gyógyfürdő és gyógyszálloda építéséhez kezd a főváros. Az építkezés és berendezés befejezésére három évet szántak, de talán előbb is elkészülne a gyógyteleppel a szenvedő emberiség javára.

Dr. Dolencz József.

A FEKETE HALÁL.

Hetek óta olvassuk, néha oly tudósításokból, a melyekben kézzelfogható a túlzás, hogy Mandsuriában és Khina más tartományokban grasszál a pestis. Indiáról nem is szólunk, ott, mondhatnók, állandó a pestis-járvány. A napokban egy tudósítás arról adott hírt, hogy Indiában a múlt évben is kilencz millió embert ragadott el a pestis. Kilencz millió nagy szám, szó nélkül, és mégsem gondoljuk túlzottnak, a kilencz millió nem teszi ki egy huszadát sem India népességének. Valószínűen India a szülőhazája a pestisnek. A tropikus égélj, az óriás, moecaras folyamok, egyéb okok mellett, igen alkalmasak a járvány mikrobiainak termelésére és szaporítására. A legtöbb járvány támadását legalább Indiáig lehetett nyomozni. Fajunk e rettenetes ellensége azonban ma nem olyan hatalmas, a milyen volt a régi jó időkben. Valamikor rettenetesebb és gyilkosabb volt a háborúnál, az-éhségnél s minden más ellenségnél, a mely megtizedelni szokta fajunkat. Nem volt menekvés előle, ha fölkerekedett és végigsöpört két világrészen. Pedig elég gyakran kerekedett föl, hogy megtizedelje fajunkat, hogy megdoldozza a társadalom, a család, a vérség kötelékeit. Múltunk történetében alig van gyászosabb, sivárabb és mind a mellett nagyobb részvétre indító jezeit annál, a mely a pár ezer éves pestis-járványok pusztulásait tárgyalja.

Ebben a szomorú krónikában van egy pár klasszikus tollal írott lap is. Sorrendben Thukididész leírása az első. A mennyire emlékeztünk némi biztossággal visszanyúlunk a múltba, ez előtt huszonegy évszázaddal, Krisztus előtt az V. században, a 430-ik esztendőben volt Európában az első nagy pestisjárvány. A gyilkos kór a világ akkor legműveltebb népét, a görögök és izlelben művész Athént is megtámadta nagy-

A BUDAI SÁROSFÜRDŐ ÚJ ÉPÜLETÉNEK TERVE.

sága és dicsősége fénykorában, Perikles kor-mánya alatt, egy balvégzetű testvérháború nyomán. A világverő perza hatalom, Xerxes óriás táborra nem riasztotta meg Hellász fiait annyira, mint ez az addig ismeretlen ellenség, a mely ellen nem védett meg a dárda, a melyet nem állított meg útjában a temérdek kőfal. A gyógyítás atyjának, a még fiatal, akkor csak harmincz éves Hippokratésnek tudománya csodót mondott. A járvány az aratásra buja vetést talált Athénben. A lakedemon támadás elől az egész kis ország a város falai közé húzódott: a vidékiek a város piacznai sátrakban tanyáztak. Utóbb is rendszerint hasonló körülmények között lépett föl a pestis: éhség és háború nyomán, túlszűfolt helyeken. Athénben akkor az éhhalál a háború követésében már egy évvel korábban megkezdte pusztítását. A megrendült lélek, a megriadt fantázia a csöstit rájuk szakadó csapások okát a megbántott isteneknek kereste. A bűnbánat, a töredelem és vezeklés is rendszerint nyomom követi a retentő elemi csapásokat. Püstitől az áldozat mindenfelé; a templomokat, szentelt berkeket a töredelmes csapatok valóságos ostrom alá fogták. Gondoltak ugyan arra is, hogy talán a Pireus ezisztérnát mérgezték meg a spártaiak. A mérgezés gyantija minden időben, minden népnél rettenetes elemi csapások alkalmával a csapásnak leginkább köz-ügyben fekvő oka és magyarázata. Nálunk Felső-Magyarországon, a midőn 1831-ben kitört a kolera, a mely Kazinczy Ferenczet is elragadta, lázongás támadt, a parasztság azt hitte, hogy a kutakat az urak megmérgezték. Athénben azonban némelyek emlékeztek arra is, hogy valami hasonló kórság már előbb is pusztított, a perza háború alatt. Kivált a perza táborban. A járvány első áldozata, talán hivatásuk miatt is, az orvosok voltak, a mi a riadalmat, a fejtelenséget még fokozta. Az ember kór-, nem-, osztálykülönbség nélkül úton-útfélen százával hullott; a szegénység természetesen nagyobb számban.

Thukididész *A peloponnészi háború történeté-*nek II. könyvében, a 47–53. fejezetekben rajzolja a kór lefolyását és következményeit: a társadalmi fejtelenséget, a családi élet megbomlását, a meglazult erkölcsöket. Az ő színes, szabatos leírása legregibb okiratunk a pestisről. A kór természetéről, lefolyásáról, fertőzés útján való terjedéséről ma sem igen tudunk többet arról, mint a mit ő, alighanem Hippokratés tapasztalatai nyomán, följegyzett. Leírása főbb pontjait itt következik. Körjelek: heves fájás; gyűladt, vérmes szem; a torok és a nyelv vérbősége; rendetlen és bűzös lélekzés. Ezután gyakori tüszentés, for-

róság, erős köhögés, epehányás, rángások következnek. A test külsőképen nem szerföltött forró, nem is nagyon sárga; inkább vörösbéjűsítő ólomszínű; utóbb fekélyek, kelekék támadnak rajta. A benső forróság azonban tűrhetetlen. A beteg a legkönnyebb vászontakarót sem tűrte magán; sokan pőrére vetkőzve a ezisztérnákba ugrottak, hogy olthatatlan szomjukat s az elviselhetetlen forróságát csillapítsák. A szakadatlan izgatottság miatt a beteg nem tudott aludni. A kór szemmelátható módon kerítette hatalmába az egész szervezetet; a szenvedés elképzelhetetlen mértéket öltött, míg végül a hetedik vagy a kilencedik napon bekövetkezett a halál. A kik meglábták a nyavalyát, életüket vagy egyik-másik vétagjuk, vagy a látás s az emlékezőtehetség elvesztésével váltották meg. A beteggel való érintkezés nemcsak az embert fertőztette meg, hanem az állatokat is. A ragadozó madarak, a húsevő állatok is elkerültek a temetlen holttestektől. Nagy temető volt Athén azokban a napokban; de nem volt, a ki elföldelje a halottakat. Még a családtagok sem állták egymást és nem takarították el halottaikat. A kiket elkerült a járvány, vagy a lehetőségig biztos helyen vonták meg magukat s onnan imával ostromolták a haragos eget, vagy átengedték magukat a nyers ösztönöknek, a zabólatlan szenvedélyeknek és bakhusi gyönyörökben kerestek feledést.

A pestis pusztításának másik klasszikus szemtanúja: Boccaccio, a nagy humanista, a *Decamerone* költője. Átélté az 1348. évi járványt, talán a leggyilkosabbat, a mely valaha Európát meglátogatta. A járvány előtt akkor is háború és éhhalál járt. A dögvészt néhány szokatlanul esős esztendő, nedves nyarak, roz termések, nagy drágaság előzték meg. Rendszerint ezek a pestis előpóstitá mindmáig. Firenze hatalmas erőfeszítést vitt véghez, hogy elhárítsa a magáról a csapást. Gabonát vásárolt távoli országokból és közöltségen élmezte a szegénységet. Villani krónikája szerint napoként kilenczvennégyezer adag kenyert osztottak ki Firenzében. A kenyérsztás hírére a kolduló barátok s más éhezők roppant falkái rohanták meg a várost. *Róma leánya* — a hogy Firenzét akkor hívták — «mert ékten vétek fertőztették meg», pazar az alimizsnálkodásban, hogy megengesztelje a mennyei atya haragját. A hatóság megtisztítja az utcákat az akkor közönséges rondaságtól. Mégis a halandóság már a járvány kitörése előtt nagyobb volt a rendes átlagnál, kivált a szegények, az asszonyok s a gyermekek között. Egész Itália remegésben és áhitatoskodásban élt; vezeklő körmenetek lepték el az országúta-

kat s a városok utcáit. A *flagellántizmus* (magát ostorozás) órjngó dühvel tört ki.* Az élet megszokott medréből teljesen kifordult. Szigorú böjtnök vetették alá magukat. A mészárosok becsukták székeiket. A flagellánsok tarka tömegekben, mezitlábás domonkos- és ferencz-rendi barátok vezetésével, tetőtől-talpig fehér lepedőbe burkoltan, kezükben a béke jelvényeivel: galambbal és olajjaggal szeltében-hosszában bejárták az országot; minden keresztúton és minden fészület előtt megállottak, hogy a porba omlva, háromszor *miseracórdia*-t kiáltssanak; aztán napjában többször is véresre korbácsolták az éhségtől és a gyaloglástól elesigazott testüket. Utközben a *Miatyánk*-ot s az *Ave Máriá*-t mormolták, a városokba s a falvakba a *Stabat mater dolorosa* s más litániák éneklésével vonultak be. Természetesen ez a csödület nem csökkentette, de alkalmasan propagálta a járványt.

A remegés és a rajongó áhitat e nyomasztó, izgalmas napjaiban Itáliaszerte csaknem egyszerre tört ki Milanón s néhány alpesalji kerületen kívül a járvány. Ugyanakkor Itálián kívül végiggázolta egész Európát, Bizánctól Svéczia legészakibb fjordjáig. A svédek és norvégok hideg, egészséges hazájából a lakosság majdnem egészen kipusztult. Magyarországon egy évvel később grasszál, elragadván Nagy Lajos királyunk első, félig-meddig gyermek feleségét, a tizennégy éves Margitot. Boccaccio a *Decamerone* bevezetésében az a két fiatal hölgy és három ifjú, a kik a száz novellát elmesélik, a pestis elől menekültek egy falusi villába, bőven és részletesen leírta a rettenetes csapást. Még ha túlzottnak vesszük is számítását, a pusztulás így is borzasztó. Minden öt ember közül három halt meg; Firenze *százezer* lakosából hatvanezer. A nyelve szimptomái nagyjában azok, a melyeket Thukididész írt le. Elmaradt az orrvérzés, a mi akkor a halál biztos jele volt. A hónálj alatt és a légycón alma- meg tojásnagyságú daganatok — köznyelven dögvár, *gavoccioli* — tá-

* A flagelláns körmenetek tudvalegőleg jóval előbb, 1260-ban kezdődtek, annak az áldatlan küzdelemnek idején, mely a pápaság és a Hohenstaufok között húsz esztendőig folyt, s midőn — a paduai barát egy-korú szavai szerint — úgy folyt az olasz vér, mint a víz. Az első flagellánsok Perugiában léptek fel, s példájukra az ónostonozás járványserűleg terjedt el Itáliában, kivéve azokat a helyeket, a hol dráki szigorról jártak el ellene. Így gróf Palavicini, a pápa-ellenes párt feje halálbüntetéssel fenyegette meg az ő területére merészkedő flagellánsokat, a milánói tanács pedig 600 akasztófát állítottatott fel a város falai körül intő jelként. Ez az első flagelláns mozgalom meg is halt 1261 januárban, de a pestis idején ismét kiújult. Szerk.

Munkácsy Mihály: Gémes kút.

madtak, a melyek gyorsan ölmos, fekete fekély-lyel borították el az egész testet. E fekélyek hol nagyok és ritkák, hol aprók és sűrűek voltak. A kin a fekély megjelent, annak hasztalan volt orvos, orvosság, harmadnapra meghalt. Az orvosok hivatásuknál fogva leghamarabb megkapták a járványt, elpusztultak, s attól kezdve csak kuruzslók és javasasszonyok gyógyítottak. A járó-kelők virágot, szagofüvet, fűszert hordtak magukkal, azt szagolgatták, mert a levegő bűzös volt az eltemetetlen halottaktól. Természetes, hogy a borzalmas járvány minden anyagi és erkölcsi rendet fölfordított. Nem volt hatóság, nem volt család; mindenki csak a maga bőrére gondolt; hadd vessen a világ, úgyis megszólalt a végítélet trombitája. Európa akkor legfényesebb, legdúsabb városaiban üresen állottak a pompás paloták; a köztereken, a műveletlen, eldudvásodott szántóföldeken, az országutakon temetetlenül heverték a halottak. A pestis áldozatait elkerülték a ragadozók is. Mesés fizetésért durva, kapzsi parasztok ápolták a betegeket. A halottakat ott, a hol nem vesztett kormagostul a könyörület, sebtében, vallásos szertartás nélkül, közös sírokba vermelték el. S hogy ez a kép még bizarrabb látványosságot nyújtson: a halottak és halállal vívódók között részeg csapatok, trágár dalokat énekelve, botorkáltak s mert az a hit kapott lábra, hogy a bánkódás, a szomorúság kedvez a nyavalyának, bármerre tekintett a szem, orgiákat ült a baromi szerelem. Annak az időnek a krónikásai, holott nem szemforgatók, nem hamar riadnak meg attól, hogy bármit is megnevezzenek a maga nevével, szégyenkezve jegyezték föl, hogy szép, fiatal asszonyok, érintetlen szűzek, tétovázás nélkül vetkőztek és fürdtek férfiak szemeláttára. A nagy csapás, az általános, legyőzhetetlen nyomorúság mindenütt és minden időben összeterelte az embert oda, a honnan kiindult: a baromi állapotba. Pedig az az ivadék nem volt kényeskedő, nem volt túlfinom, nem volt riadós. Az idegek elképzelhetetlenül sokat megbirtak jóból-roszból egyaránt; egy kis zökkenés nem sodorta ki az életet a megszokott kerékvágásból. A csapás azonban rettenetesebb, általánosabb volt, sem-hogy még az az edzett ivadék is megbirta volna megtántorodás nélkül. Ezért a fejvesztettség, az ide-oda kapkodás. Rómában két évszázaddal utóbb, egy pestisjárvány alkalmával, X. Leó és VI. Hadrián pápasága között, 1522-ben, a mint Jovius följegyezte, pogány-módon, máglyán, nagy ünnepséggel egy ókrót áldoztak a haragos Isten megengesztelésére. Birkóztak a halál angyalával, de nem birtak vele. A pusztulás Itáliaszerte hasonlatos volt a firenzeihez. Pisában tíz emberből hét halt meg; Sienában a négy nyári hónap alatt nyolczvan-, Genovában negyven-, Nápolyban hatvan-, Sziciliában háromszázötvenezer a halott. Némely családból csak egy tag maradt meg, hogy elhantolja a többi, mint Agnolo da Tura, a *Cronaca Sanese* írója, a ki öt fiát temette el egy sírba. Elpusztultak egész városok is, mint Trapani Sziciliában, a melynek egyetlen élő lakosa sem maradt. Olasz statisztikusok a pusztulást emberéletben az európai

Gobelin 1500-tájáról.

Millet: Hazafelé.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

összes lakosság háromötödére becsülték. Valószínűen nem egészen pontos számításuk, de fogalmat nyújt a romlás nagyságáról.

A tudósítások szerint ez volt a fekete halál legdúsabb aratása. A XVIII. század derekáiig azután is gyakori vendég volt Európában a pestis. Nem volt olyan évtized, hogy szórványosan, imitt-amott, rövidebb-hosszabb időre valahol föl ne ütötte volna a fejét. A mi népünket nagyon is gyakran tizedelte meg. A török hódoltság alatt, a szakadatlan csetepaté idején, a mikor az ember is segített, hogy sűrű legyen a rosz termés, a török untalanul behurcolta hozzánk Ázsiában fekvő birtokai-ból. Itt aztán meghúzódhatott háborítatlanul, elvegetálhatott huzamosan. Az Alföldön sok volt a mocsár. A házak az örökös háborúban szennyes, bűzös kunyhókká zsugorodtak. Orvos alig volt. A kik gyógyítással foglalkoztak, hogy Szamosközit idézzük, a kórnál is biztosabban és sikeresebben gyilkolták az embereket. Megesett többször, hogy tőlünk a járvány átvándorolt Ausztriába is, megriasztván és meg-tizedelvén Bécs lakosságát. A bécsiek legalább mindig Magyarországot okolták, valahányszor pestis látogatott el hozzájuk. Negyven esztendő alatt (1679 és 1713 között) Bécs is két nagy pestis-járványon esett át. A nagyobb csapás a második, az 1713. évi járvány volt. Egy firenzei olasz sebész, Tremolini naplójában és leveleiben elég részletes képét kapjuk a járványnak. A kór szimptomáit lényegében úgy írta le, mint Thukidides és Boccaccio. Fontos eltérés, hogy a kór letális lefolyására elég volt tizenkét óra: a reggeltől estig, vagy estétől reggelig terjedő idő. A fekélyben fekete és vörös színűt különböztet meg, amaz föltétlenül halálos, emez csak akkor, ha fölfakad-ván, delirium áll be. Naponta háromszáz volt a megbetegedés s körülbelül ugyanannyi a halálozás. A kórház matraczairól a hogy fölszedték a halottat, más beteget fektettek rá, mert kevés volt a kórház és kevés az ágy. Majdnem egész esztendeig tartott a járvány s a bécsi Károly-templom e szomorú napok emléke. III. Károly, a ki mint császár VI. Károly, 1713 november 21-én tett a bécsi Szent István-templomban fogadalmat a Károly-templom fölépítésére.

Junius.

TÁRSAS KIRÁNDULÁS A LEVEGŐBEN.

Egymásután zuhannak alá az aviatika gránátosai. *Moisani, Hoarsey, Noël* és a többiek, a nemrég távozottak, magukkal vitték végzetes repülésük titkát. Az okokat csak sejtjük.

Lenbach: Id. gróf Andrassy Gyuláné.

Lenbach: Gróf Andrassy Gyula nagyanyja, gróf Kendeffy Ádámné.

Tizian: Madonna a kis Jézussal, Keresztelő Szt. Jánossal és Szt. Jeromossal.

GRÓF ANDRÁSSY GYULA GYŰJTEMÉNYÉBŐL.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (Az asztal fölött Turner tájképe.)

RÉSZLET AZ EGYIK FOGADÓSZOBÁBÓL. (A kandalló fölött egy gobelin keretben, ettől balra a Tizian-kép állványon, jobbra a velencei tűkör mellett Tintoretto férfi arcképe.)

NŐI SZALON.

RÉSZLET A NAGY SZALONBÓL. (A bronzajtól, mely késői renaissance munka, jobbra az asztal fölött Courbet festménye, ettől jobbra egy támlásszék fölött s egy perzsa imacsofnyag alatt Corot festménye.)

A híd középső része, beillesztésre előkészítve.

A középső részt végleges helyére felhúzzák.

A SZOLNOKI KÖZÜTI TISZAI HÍD ÉPÍTÉSE. — Óhegyi Géza felvételei.

Biztosat állítani nem merünk. Hiszen még azok az élve maradtak sem emlékeznek a katasztrófa pillanatára, a kik maguk is részesei voltak az ilyen salto mortale-nak. Mindegy az, minek nevezük el a levegő úttörői felett lebegő láthatatlan, de kegyetlen rémet. Lehet az akár konstrukció hiba, akár bizonyos kritikus pillanatokban nyilvánuló emberi gyöngegség, vagy örültséggel határos vakmerőség. A küzdelem ellene ma még sikertelen. Epen ezért fog el bennünket soha nem érzett esodálattal vegyes félelem, a mikor eseményeknek vesszük hírét, a melyben nem tudjuk megkülönböztetni, hogy mi van túlsúlyban, a fejlesztésre való komoly törekvés, vagy a sport-szerűség?

Farman repülés, közben tizenkét kilométernyi távolságot drótnélküli sürgönyököt küld. Ugyanakkor Wejmann három társának kíséretében Bonyból Reimsba repül, ott megreggeliznek s visszazállnak. Vedrine egyfolytában városról-városra repül, egyidőben pedig négy katonatiszt és egy sportsman aeroplánjukra kapnak és Pauból a száz kilométernyire levő Turbes-ba rándulnak ugyancsak — reggelizni. Latham, a ki nemrégiben Kaliforniában mutogatta magát, a Csendes-óceán partján Antoinette-jén cserkészésre indul. A vadkacsák felzavarja, majd, mint valami ragadozó madár, utánuk száguld s a menekülőket el is éri. Gépét automatikus szerkezet egy percze megállítja, lebegésben tartja s ő sörétes puskájával egyiket a másik után puffogtatja le. A tengerbe hullott és kihalászott zsákmányt másnap az ottani vadász-klub tagjai adják neki át. Végül Sommer öt utast ültet gépére és Douzy-ból tíz kilométernyire repül, sőt teljes épségben szerencsésen vissza is térnek.

A levegőben lejátszó tragédiák után az ilyen sport- és társaskirándulások hírei új reményt keltenek már-már csüggedő lelkünkben. Különösen az utasokkal történő repülések érdekelnek bennünket, mert a légi közlekedés vágya ott él bensőnkben. Minden újabb kísérlet sikerülte annak teljességét jelenti. «Halaadás» az ember mottója. Ezért üdvözöljük mindig ujjongással a Bleriot és Lemartin-eket. Az előbbieket teremtenek, az utóbbiak végrehajtják; de csak ott, a hol megértésre és támogatásra számíthatnak. Szóval a hol ez kultúr-szükséglet. Nekünk magyaroknak — úgy látszik, — nem az. A rákosi hangároknak csend honol. A magyar kéz dermedten pihen. A részvétlenség hideg, fagyos szele üli orgáját.

Massány.

HELLE.

REGÉNY.

(Folytatás.)

Irta Marcelle Tinayre. — Fordította M. Hrabovszky Julia.

Nagyon keresetlenül feleltem erre, hogy Lancelot nagyon megtisztelne, de én képtelennek érezném magamat öt törekvéseiben sikeresen támogatni és ha nőül venne, nagy csalódásban lenne része. Lancelot úr azonban mindenesetre válogatott a jó pártikban és így a neo-idealizmusnak nem kell gyászt öltenie.

Mint minden házasságkötvető, Gerardné is személyes sértésnek vette jelöltjének visszatartását. Felbigyesztett ajakkal, szemöldökeit rosszalólag ránczolva felelte, hogy szabad vagyok, de eljő a nap, mikor el fogom ösmerni Lancelot úr érdemeit és sajnálni fogom, a miért nem előlegeztem neki néhány hónapi hitelt.

— Kedves asszonyom — kiáltottam fel Gerardné kezét megragadva, mert nem akartam fájdalmat okozni neki — én nagyon hálás vagyok önnek a jó akaratáért. De fájdalom, nem szeretem Lancelot urat és miután a szabadságom nincsen terhemre, azt csak egy kölcsönös szerelem valódi örömeiért eszerném fel. A legkevésbé sem vagyok ambíciózus és legkevésbé sem eszámít az a kilátás, hogy egész életemben a férjem képviselőválasztásait szorgalmazzam.

Gerardné arca felderült kissé és miután egynehányat sóhajtott, jól a szemembe nézve, mondta:

— Figyeljen reám Hellé, jobban tenné, ha bevallaná nekem az igazat. Valaki tele beszélt a fejét?

— Valaki? Ki ez a valaki, asszonyom? Lesz szíves megmondani!

— Oh, én tudom... tudom.

— De én egy szót sem értek az egészből.

Gerardné habozott kissé, aztán a vissza nem fojtható bosszúság kitörésével kipattant:

— Genesvriert urat értem. Ő szerelmes magába. Mindenki mondja. Mindég a nagybátyjánál ül, ő a ki soha, sehová sem jár... Igazán botrány látni, hogy de Riveyrac úr miként hagyja magát befonatni egy olyan alakkal, a ki csak kétes ekziszenziákkal érintkezik — igen Hellé, kétes ekziszenziákkal!... és rendhagyó könyveket ír. Parbleu! nem is volna rossz annak a harminczöt éves, öszülő fejű, mindig rossz kedvű embernek, a pár garasával, a mije még megmaradt az Isten tudja miként elpocsékolott vagyonából, nőül venni magát Hellé és ezáltal ismét bejutni az «ő társaságába», a hol már senkinek akarja fogadni őt.

— Asszonyom — feleltem rendkívüli felindulva — ön elfelejti, hogy Genesvriert úr barátunk, unokaöccse Marboy asszonynak és senkinek sincs joga az ő szándékait meggyanúsítani.

— Látssa, hogy védi őt!

— Mindenkit megvédenék, a ki igazságtalanul támadná meg előttem, én miattam. Genesvriert úr tehetséges és nagyon becsületes ember, asszonyom, a kit nem szeretek ugyan, de nagyobbra becsülök, mint Lancelot urat. Tudom, hogy a vagyona fölött rendelkezett, mi módon és mi czéllal, Marboy asszony elmondta ezt nekem. Genesvriert úrnak eszébe sincs nőül venni engem és még kevésbé gondol a társaság-beliemnek kegyelme jutni; visszavonultan él és csupán a munkájára gondol.

— Nagyon nagy hévvel beszél Hellé és ha Genesvriert úr megkérné a kezét?...

— Nem tudom, mit felelnék neki asszonyom, de ez csakis én rák tartozik; biztosíthatom azonban, ha Genesvriert úr barátságát vagy Lancelot úr szerelmét között kellene választanom, nem haboznék... De végre is mit bántja ez önt?... Mért akar összevezni velem, meg-

támadva miattam egy férfit, a ki soha semmi rosszat nem tett önnek? Ez nagyon meglep és bánt engemet.

Csend állt be. Gerardné könnyekben tört ki. Kijelentette, hogy ő igazán szerencsétlen és ostoba, hogy a mások boldogsága végett annyit fáradozik, de utoljára történt; lehet, hogy elragadtatta magát a harag által és sajnálja, a mit mondott.

Szívesen nyújtottam feléje békejobbomat és megígértem, hogy semmit sem fogok szólni nagybátyámnak a történetéről. Gerardné azonban megvigasztalódott és könnyeit letörölve, távozott.

XIV.

«Ez a jó asszony egészen megbolondult — gondoltam Gérardné távozása után. — Nem tudja megbocsájtani Genesvriertnek, hogy az nem akart nála tehetségével és márkiságával tündökölni. Bizonyos, hogy ő jobb szereti nagybátyám társaságát.

A rossz nyelvek ráfogják, hogy belém szerelmes, mert mindenütt, a hol férjéről és nőről van szó, szerelmeskedést gyanítanak. Minő nevetséges gondolat! Genesvriert lenne szerelmes!...

Úgy gondoltam, Gérardné haragja jelentőségteljes és a «vastag szarka», a ki olyan gyűlöletes volt nagybátyám előtt, már bizonyára mások előtt is kiöntötte a szívét. Talán a Gérardné szalonjában látott embereknek már a fele értesítve van Genesvriert állítólagos szerelméről — és talán a félelem, hogy Genesvriert őt megelőzheti, siettetten Lancelot nyilatkozatát...

Előre láttam, mennyi ostoba fecsegés lesz. Ha csak rólam lett volna szó, mit sem törődtem volna az egészszel, de tudtam, hogy nagybátyámat régi barátság fűzi Gérard úrhoz. Meg akartam akadályozni a szakítást. Az az eszmém támadt, hogy kikérem Marboy asszony tanácsát, a ki szükség esetén megakadályozhatná barátjának tapintatlanságait.

Öt óra volt. Nagybátyámat nem vártam haza az ebéd ideje előtt. Kocsit hozattam és a Pergolése-utcába hajtattam. Marboy asszony szerencsére egyedül volt. Elbeszéltem neki, hogy Gérardné nálam volt, minő ajánlatot tett nekem Lancelot nevében és minő valószínűtlen érzéseket tulajdonít Genesvriertnek.

Marboyné nevetni kezdett, aztán elkomolyodott.

— Remélem, ön egyetlen szót sem hisz el azokból az ostoba ragalmakból, a miket önnek az ösemről elmondtak? Nagyon fájna, ha ez így lenne.

— Egészen nyugodt lehet, kedves jó barátom. Képtelennek tartom Genesvriert urat valami aljas érzésre... sőt még a szerelemre is.

— Oh, Istenem! — válaszolta Marboyné elmosolyodva — az ember sohasem tudhatja, képes-e egy kiváltságos ember a szerelemre. Én ellenkezőleg azt hiszem, egy olyan férfi sokkal fogékonyabb a nagy szenvedély iránt, mint egy közepes ember.

— Hogyan! — kiáltottam fel — Genesvriert úr szeretett volna!

— Nem tudom. Ez Antoine titka és biztosítom, hogy az ő titkaiba soha sem látott be senki sem. Nem hiszem, hogy szerelmes lenne és nem is kívánnám neki. Más dolga van, mint egy szöke vagy egy barna után sohajtozni és a nők nagyobb része nem is hallgatna meg. Az élettársnő, a kiről ő álmodzik — ha egyáltalán álmodozik — sehohsem létezik. Még maga sem Hellé, a kinek magas szellemi képességeit Antoine annyira bálmulja — még magának sem lenne kedve, vagy bátorsága Genesvriert életéhez kötni az életét. Bevallom, ha én húsz éves leány lennék, én sem szeretnék bele Antoineba, dacára, hogy bálmulatraméltó, kiváló ember. Nem választanám őt vőlegényemnek, de büszke és boldog lennék, ha a barátom akarna lenni.

— Ezt óhajtottam volna én is asszonyom. Nagybátyám végtelenül szereti Genesvriert urat. Én részemről nagyra becsülöm és... ez igazán különös... majdnem azt mondhatnám félek tőle... Igen, félek, hogy az eszméim és a szavaim kedvezőtlen érzést kelthetnek benne irántam. Rosszul érzem magamat vele és a tekintete majdnem türethetetlen módon nehezíti reám.

— Ez igazán különös, mert maga nem ideges gyermekem és Antoine tekintetében nincs semmi rosszakaró.

— Sokszor kérdeztem magamban, nem tart-e ő nevetségesnek, a miért nem hasonlítok más fiatal leányokhoz?

— Ez ellenkezőleg ok lenne Antoine rokonszenvére — felte Marboy asszony elgondolkozva — Nem Hellé, Antoine nem találja magát nevetségesnek. Ő nem érez maga iránt semmi rosszat... de ő sajátos ember. Meg van áldva azzal a különös tulajdonsággal, hogy képes az emberek lelkébe látni és talán jobban ismeri magát Hellé, mint önmaga. Tréfás hangon beszéltem eddig róla, «medvének», «vadócának» neveztem őt maga előtt. De bár nem osztom az eszméit és a nézeteit, nem helyeslem, hogy megveti a világot és tetszeleg magának elvonultságában, azért igazságos vagyok iránta. Antoinenak kész boldogság volt a kezében, vagy legalább is az, a mit boldogságnak nevezünk. A vagyonát, az esztétikus élményeit szentelhetné volna... Mi ment végbe a szívében? Ő azt mondja, az igazságot akarta megvalósítani, a mennyire az tőle az ő cselekvésének korlátolt szférájában telik. Úgy ítél, hogy neki nincs joga óriási vagyonához és elosztotta azt azok között, a kik annak jobb hasznát vehetik. Nehány ismeretlen nevű művésznek módot nyújtott felemelkedni műve által, a mit nagy szegénységük miatt, nem lettek volna képesek megteremteni. Szükséges nyugalmat biztosított egy szegény, beteg írónak, a kit ma dicsőség környez. Kikereste a nép gyermekei közül azokat, a kiket meddő munkára ítél a sors és megantotta őket erélyük és eszméik érvényesítésének művészetére. Ez az önzetlenség talán örültséget, talán szégyenséget. Nem lehetne azt példának ajánlani, de nem lehet tőle megtagadni bizonyos nagyságot.

— Nagyon köszönöm ezeket a felvilágosításokat — feleltem — Megvilágították előttem Genesvriert úr jellemét.

— De ne felelde — szolt Marboyné élénken, — hogy én nem osztom öcsém nézeteit. Én öreg arisztokrata vagyok — miként ő szokta mondani, — a ki fél a nagyhangú szavaktól, a lármától, a rázkódtatástól és a ki a rosszal szemben nem lázad fel, de megadja magát. Ez olyan erény, a mit napjainkban már nem igen gyakorolnak és Genesvriert félreismer az írásában. Ő nagy lázadó.

Gépies pillantást vetett a kis asztalra, a hol könyvei, hírlapjai, himzések és lágy himzselymek közé gyűjtött íróskál álltak.

— Minő különbség van közte és a szeretetreméltó, kifinomult Clairmont Maurice között! — szolt — Maurice nem lázad fel. Itt van tőle egy levelem, a miben azt írja nekem, hogy tűzben volt Macedóniában és el van ragadtatva, hogy a rablók elfogták, váltságdíjat kellett fizetnie nekik és majdnem felbélte őket a törökök ellen... Szóval, ő a legboldogabb ember a világon. Ő mindent jónak, mindent szépségnek talál.

— Igen, ő a szerencse kegyeltjei közé tartozik. Olvastam a verseit és azt hiszem, nagy költő lesz belőle.

BLÉRIOT NYOLCZ SZEMÉLYRE VALÓ ÚJ REPÜLŐGÉPE.

— Legyen meggyőződve kedves gyermekem — felelte Marboy asszony maliciózus mosollyal, — hogy ő osztja a maga nézetét — Maurice nagyszerű bizalommal halad a dicsőség felé. Szeretik, kényeztetik és bálmulják őt. Csudálom, hogy nem lett kiállhatatlan. Neki csak arra van szüksége, hogy az élet megérlelje, megdolgozza kissé...

— És... ő visszajön...

— Isten tudja mikor! Maurice sohasem volt képes az időt kiszámítani. Két évre utazott el. Jövő tavasszal viszontlátjuk, ha ugyan valami szép görög nő nem tartja vissza.

Akaratlanul felsóhajtottam:

— Oh! minő boldogok a férfiak! Ők bejáratják az egész világot. Oh! ha én Clairmont helyén lehetnék...

— Nincs oka panaszra, Hellé. De most jön, öleljen meg, nagybátyja már nyugtalanodni fog miatta. Majd meglátogatom Gérardné-t, azt a papagályt és elhallgattatom. A mielőbbi viszontlátásra, édes gyermekem!

XV.

— Honnan jössz? — kiáltott fel nagybátyám, mikor beléptem az ebédlőbe. — Babette elmondta nekem, hogy Gérardné itt járt és nagyon izgatottan távozott.

— Marboy asszonynál voltam — feleltem, a kalapomat letéve. — Igen, Gérardné itt járt és mindjárt megtudja, mi végből.

— Te nevezts?

— Nevetni fog a bácsi is... Képzeld, az a jó asszony meg akarta kérni a bácsitól a kezemet.

— Igazán? és ki számára?

Egy úr számára, a kiből miniszter, akadémikus lesz, stb., stb.

— Lancelot?

— Igen, róla van szó.

— És... te nemet mondtál?

— Ha igent mondtam volna, bácsi, tudom, hogy csudálkozna.

Elbeszéltem Sylvain bácsinak Lancelot úr terveit, ambícióit és minő magánkívül szaladt el Gérardné, jelöltjének bukása után. Nagybátyám hangos kacagás közben és a nélkül, hogy szándékát kitaláltam volna, betaszította a szalonba nyíló ajtót és bekiáltott:

— Genesvriert!... Genesvriert! a hugom hazakereszt. Nem gázolta el semmiféle kocsit, hiába féltette, de egy más szerencsétlenség elől menekült: Gérard mama férjhez akarta őt adni egy jövendőbeli miniszterhez, egy jövendőbeli akadémikushoz!

— Sylvain bácsi, hallgasson kérem! — mondtam, mikor a szalonban érzésvettem Genesvriert Antoinet.

— Eh! hadd nevéssünk kissé a barbárok rovására! — felelte a bácsi, a ki nem tudta, miként mutassa ki nagy örömet elhatározá-

som fölött. — Hellé legyen a kis Lancelot felesége! Hellé a miniszter «hölgye» legyen! Hellé készítse elő a választásokat. Mit szól hozzá Genesvriert? A kis Lancelot nem is olyan ostoba, nem is olyan ostoba!

— Uram — szoltam, akaratom ellenére netvetve — én nem árutam volna el Lancelot úr titkát, de nagybátyám kérelmetlen. Ő Apollóhoz szeretne engem férjhez adni.

Genesvriert mosolygott.

— Nem fogom Lancelot felsülését elhíresztelni, — felelte — de ismerem annak a fiatal embernek a műveit, és nagyon csodálkozok, ha valaki az ön jellemével, be hagná fanni magát az olyan irodalom által.

— A mű itél az író fölött. De legyünk irgalmasak nagybátyám. Hagyjon békét szegény Lancelotnak, miután úgy sem veszi el öntől a kincsét!

— Bizonyos, hogy a kincsem vagy — szolt Sylvain bácsi, szeretetteljesen simogatva meg a fejemet... Nem egy Lancelot számára neveltek én annyi gondtal. Úgy-e, Genesvriert, hogy kötelességem követelőnek lenni és van jogom a büszkeségre? Nem kétszeresen a leányom ő?

— Önt nagyon sokan iriglik, — szolt Genesvriert.

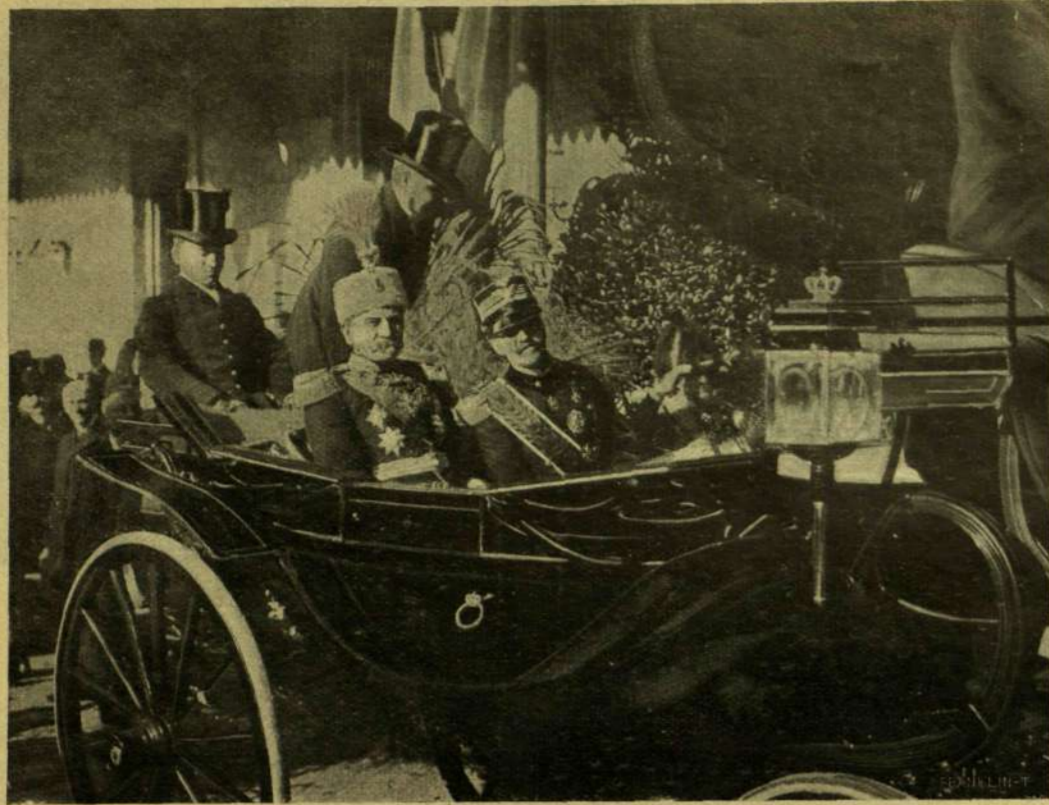
Nézett minket, a bácsit és engem, mialatt átkarolva álltunk és e komor arc első izben lágyult el sajnátszerűen.

— Jöjjön bácsi, menjünk ebédelni és öntől uram, bocsánatot kérek a kétségem miatt; de a nagynénjénél megfedekeztem az időről. Menjünk... hallja, hogy morog már Babette odabenn, mert a leves kihűl?

Sylvain bácsi megmagyarázta nekem, hogy kedve jött a barátját elhozni. Alig mult el egy hét, hogy így váratlanul el ne hozta volna magával és Genesvriertnek e gyakori látogatásai izgatták annyira Gérardné-t.

Az ebéd nem volt vigabb, mint rendesen. Genesvriert modorából valami titokzatos megkönnyebbülést éreztem ki. Ő, a ki rendesen keveset beszélt, most részleteket mondott el az életéből és elbeszélte «A szegény» című könyvének, a melyben már olyan régóta dolgozik, keletkezését. Nagyon egyszerű, mindenki által érthető formában a nyomor története volt ez; a nyomoré, a minővé azt a jelenkori megélhetési viszonyok alakítják: a test és a lélek, a művészt és a munkás, a nő és a férfi nyomora. És a rémséges hőstörténet, megszámlálhatatlan reális és szimbolikus alakjaival a körhözban, a hol az ember születik és a hol meghal, az iskolákban, a műhelyekben, a menhelyekben, a csapszékben és börtönökben játszódtatott.

Genesvriert a jelenkori «szegénynek» típusát az életben tanulmányozta. Rámutatott az elveszett örökre, a ki nem használt intelligenciákra, a gyűlölet és a halál anyagjára, a mi-

PÉTER SZERB KIRÁLY AZ OLASZ KIRÁLYLYAL BEVONUL RÓMÁBA.

ből életet, boldogságot, szépséget lehetne teremteni.

Mialatt Genesvriert beszélt, figyeltem őt; előadása modora nélkülözötte azonosságokat, a melyek elbájolják a nagyvilágiakat a nőt; beszédjéből hiányzott a könnyed báj, a képletek bősége, a szellem, a találékonyság. A darabos, erős, élettelen kifejezéseket, mintha csakánnyal szakította volna ki a lelke mélyéből. Rövid, szakadozott beszéde koronként ékesesszólóvá vált a rövidített mondat által, a miben a gondolat erőteljesen tömörült. És ilyenkor bozontos szemöldökötől árnyalt, mélyen fekvő szemei, a nagy, szomorú ráncokkal körül rajzolt szája, széles homloka, mintegy átszellemült.

(Folytatása következik.)

A HÉTRŐL.

Az igazság istenasszonyát bekötött szemmel ábrázolják a plasztikusok. A segítő jóság istennőjét két mankóval a hóna alatt kellene ábrázolni, ha valóban hű mását akarják adni az egyéniségének. Mert ez egy csodaszép arcú, nemes, meleg és szerető tekintetű istennő, de nem bírja a lábát szegény. A menése akadózó, keserves vánszorgás, minden lépése maga a bizonytalanság és a kikhez igyekszik, nem lehetnek jobban rázorulva a támogatásra, mint a hogyan rá van szorulva ő maga.

Szomorú és kellemetlen állítás, de ime párosával áll előttünk a tanú, hogy igazolja. A napi események ajkáról két vallomás hangzik felénk, mind a kettő a jóság, a segítő szándék fájdalmas tanácsatlanságát, járatlanságát, iskolázatlanságát gyónja. Mind a kettő azt beszéli, mily iszonyú nehéz mesterség a jóakarathoz jótétül valószínűleg még akkor is, ha a látszólag egyetlen szakszerűség kell: a mód, a segítés csendő anyaga meg is van hozzá. Mennyire gyakorlatlanok vagyunk a jóság végrehajtásában és mily szegények ennek a gyönyörű, áldott művészetnek használható formáiban.

Láttuk azt a jelet, mikor a Rothschild ezreit osztották szét az örökli szegénységnek. Itt egy lelkében gyönyörű akció folyt, egy egyszerű jótét, a könyörület szeretetnek egy grandiózus munkája, de Strauss Richárd nem komponálhat rettenetesebb disharmoniát, mint a milyt ennek a szép cselekvésnek külső képe a szándék léklével szemben produkált. A mit láttunk, az a keseredett, mohó, féltékeny és kétségbeesett nyomorúságnak egy sötét lávaömlése volt és a mi e kép nyomán a lelkünkre ült, a komor vulkán vastag, fekete füstje.

Természetes ez? Természetes, hogy a nyomor látása mindig lehangelő, de lehet-e éppen akkor a

legnyomasztóbb, mikor a jóság, a segítés ténye árad rája? Nem inkább az-e a természetes, ha ilyenkor a kép karaktere megváltozik: a mi lesújtó volt, fölemelővé, a mi komor volt, derűsebbé, a mi sötét volt, világosabbá válik? Hiszen elvégre is: százezer koronát osztottak ki és százezer korona nagy pénz. Sok-sok szegény embernek a szívét és életét lehet megkönnyíteni vele, sok elesettet lehet fölemelni, sok roskadozót lehet talpra állítani az erejével.

De ilyen képet nem láttunk. Csak a nyomorúság végtelen sivó-homok tengerét láttuk, a mely egy pillanat alatt elnyelte és magába emésztette az egész kincset. Tízezer ember szájában egy-egy falat kenyér, rajta másik ötvézer irigy és haragos átká, ez volt a Rothschild báró rövidéletű öröksége.

Nem tudjuk azt mondani, hogy ez nem is lehetett másként, mert más a meggyőződésünk. A hol a szándék és hatás között nincs semmi harmónia, ott rendezési hibának kell lennie. Ott járatlanság és gyakorlatlanság pusztította az eredményt. Ott árván dolgozott a jóakarathoz és tájékozatlansággal botorkált a nemes szándék.

Váddal illetni érte méltatlanság lenne. A mit nem tudott jól, azt jól tudni valóban nehéz. Ime itt rá a másik tanunk, a derék és érdemes Halmos Lőr, a kinek jó szíve fájdalmas fardozással keresi segítő kedve igazi és méltó területét. Kezében az arany, a mit annak akar adni, a kit legjobban segít vele és sehogy se tudja megtalálni a szándéka igazi útját. Ő a csónakján mentő horoggal a kezében és a hol minden pillanatban elmerül egy-egy szegény hajótörött az áradatban, nem tudja: melyiket mentse ki, hogy a legméltóbban cselekedjék?

Mintha egy éles, gúnyos kacagás csapna föl a mélységből, a hol az ördög lakik. Az ügyességnek, a ravaszúságnak, a merész ötletességnek ezer kárpáratos bravourja villan meg az emlékezetben, a melyeket a bűn, az ártó szándék eszelt ki és hajtott végre a maga szolgálatában. Pedig a bűnt fogolylyá tette az intézményes erkölcsi rend, a jóságunk pedig szabad az útja. És a bűn mégis átbívik minden kuleslyukon, a míg céljához ér, a jó szándék a sima uton se tud menni.

Azt a következtetést vonjuk-e le ebből, hogy az embernek több az eredendő tehetsége a bűnre, mint a jóságra? Szó sincs róla. A magyarázat más. A magyarázat egy forrásában tiszteltet méltó aránytalanság, egy nemes mértéktelenség. A ki bűnt követ el, számolva a következzel, nem az az ambíciója, hogy a legnagyobb bűnt művelje. De a jó ember — a legjobb ember akar lenni. Azt akarja, hogy mindenkin segítsen. Azt

akarja, hogy mindenkivel jót tegyen. Az ember szeretet minden embernek a szeretete, igen érthető tehát az a nemes gyöngéje, hogy mindenkivel éreztetni akarja magát. Ez azonban nem megy és az erején fölül akarás, a túlságosan sokat maroklás tragikuma teljesebb a vállalkozásán. A jótétetés művészete — arányosság művészete is. A jóság lehet határtalan, de a gyakorlása csak akkor igazán eredményes, ha a vállalkozása határát a tehetőségéhez méri. A jóság mindenható, de a legjobb ember se mindenható, ha szíve meleg áradásában ilyen szeretne is lenni. A ki három emberen segít, a jóságával eredményesebb munkát végzett, mintha háromszázon próbál annyival segíteni, a mennyivel csak három emberen segíthet. És senki se tett kevés jót, a ki annyi jót tett, a mennyit csak tehetett.

Mikor a harmadik egyetemért folyó harc, — a melyet az csendesített meg, hogy a fölláttandó harmadik mellé egy fölláttandó negyediket, sőt esetleg ötödiket is ígértek — erős lendületben volt, az egyik pályázó, nemes Szeged városa memorandummal és deputációval szállt síkra, hogy magának szerezze meg a diadalt. A memorandum egyszerű képét adta a büszke város kulturális fejlettségének, a művelődés érdekében való gyönyörű áldozatkészségének, a deputáció pedig kiváló férfiaknak volt illusztris sokadalma. Akkor történt, hogy a parlament folyosóján egy ravasz és elmes képviselő, a kinek a meggyőződése — vagy talán a mandátuma biztosságának érdeke — másfelé követelte volna a harmadik (esetleg negyedik, vagy ötödik) egyetemet, a következő megjegyzést tette:

— Ez a memorandum és ez a deputáció a legbeszédesebb agumentum az ellen, hogy az egyetemet Szegednek adják. Mert a hol úgy is ekkora a kultúra és ennyi a kiváló, nagyszerűen iskolázott ember — minek oda még egyetem is!? Egészen fölösleges!

A folyosón nagyot nevettek ezen a megjegyzésen, de Szegeden mintha meghökkenek volna tőle. Valami ellenargumentum produkálására törekedtek. Ez ellenargumentum ime valóban meg is van. Ez is egy memorandum. A szegedi tanítók memorandumja. A legszomorúbb iratok egyike, a melyeket jó nagy idő óta olvastunk. A dicsőség fénye ugyancsak mérsékelten árad belőle az ország különböző oly szép és oly gazdag életi második nagyvárosára.

A tanítói fizetéseket soha se emlegették azokban a listákban, a melyek a világ Krözusainak jövedelméről szolgáltattak statisztikával. Carnegie Andrásnak egy napi jövedelme bizonyára több, mint a mennyi volt egy szegedi tanítónak harmincz esztendővel ezelőtt az évi fizetése. Azóta ez a viszony megváltozott. De nem a szegedi tanítók, hanem a Carnegie javára. Még akkor is, ha talán — a mi nem valószínű — Carnagienek azóta nem szaporodott volna jövedelme. Mert a szegedi tanítók fizetése — megfogyott. Ma kisebb, mint volt három évtizeddel ezelőtt. A memorandum beszéli, hogy 1880-ban még ezerkétszáz korona fizetéssel hirdették a pályázatot Szegeden a tanítói állásra: de húsz évvel később már az volt a magisztrátus meggyőződése, hogy — nyolczszáz korona is nagyon elég egy néptanítónak. A szegedi tanító egyszobás lakást kap, ha «természetben élvezi» és félannyi házbért, mint a városi irnok, ha maga bérlő a lakását.

Mintán nem tudunk róla, hogy Szegeden most negyven százalékkal olcsóbb lenne az élet: a lakás, a kenyér, a tej (a húsról talán fölösleges is lenne itt megemlékeznünk), mint volt évtizedekkel ezelőtt, nem igen tudjuk ennek az állapotnak más magyarázatát, mint — az idealizmust. Szeged város tanácstermében bizonyára olyan férfiak ülnek, a kik mind tanítók szerettek volna lenni. A kik annyira át vannak hatva e szép és nemes hivatás gyönyörűségétől, oly boldogok lettek volna, ha ezt szolgálhatják, hogy ezért lemondanak ételről, italról, az életnek minden más örömről. Van ilyen idealizmus, a mely irtózik attól a gondolattól is, hogy fizetést kapjon azért, a mit a szíve parancsából cselekszik. Milyen kár, hogy a végezt így

eleserítte az emberek helyét! Hogy nem ezek az urak tanítók Szegeden és nem azok ülnek az ő helyükön, a híken az idealizmusukat — gyakorolják.

Hallottunk egy históriát a felvidéki bérlőről, a ki Budapestre utazván, élni kívánt az alkalmammal, hogy házitánítót fogadjon négy ifjú csemetéje mellé. Hamarosan jelentkezett is nála egy zöldes-feketében díszelő prepadarista, a kit a bérlő megfelelőnek véleményezett a kitűnő hivatalra.

— Megfogadom: — mondotta. — Remélem, méltó lesz a bizalmamra.

A fiatal ember boldogan hajlongott:

— Minden erőmmel rajta leszek... Minden erőmmel... De... Ha nem tolokodás a kérdés... Ha szabad megkérdeznem...

A bérlő elértette.

— Tudom. A fizetésére kíváncsi. Hát kérem: kap teljes ellátást és még mindezekon fölül egy évre negyven forintot.

A szegény ifjúnak elgörcsült a szája. Dadogva mondta:

— De kérem szépen... Negyven forint egy évre?... Hiszen ebből ruhára se telik!

A mire a bérlő sietett a megnyugtatóssal:

— Ezzel ne törődjék! Az én házamban nincs flancz! Ott járhat maga úgy, hogy elől-hátul csúg a rongy róla, az nem baj, minálunk nincsen flancz! Az én házam egy egyszerű, rendes polgári ház!

... Egy szép, viruló, erős, módos város azonban bizonyára nem vigasztalhatja vagy nyugtathatja meg a tanítóit ilyen módon. Mert ennek mégis csak másforma a portája, mint a milyen azé a derék felvidéki bérlő lehetett.

*

A hivatalos lap múlt szombati száma újságírókat választott a vezércikké témájául. A mi azért is igen nevezetes dolog, mert a hivatalos lap vezércikkéi alatt, mint szerző, Ó Felsege Ferencz József neve díszlik. A rövid, de annál tartalmasabb vezércikké négy újságíróról, a magyar zsurnalisztika négy kiváló munkatársáról emlékezett meg úgy, hogy ez a megemlékezés kettőjük méltóságos úrrá tette, kettőnek pedig díszes ordót tűzött a mellére.

A két új udvari tanácsos, a kik a méltóságos hírlapírók immár elég számos gála-csapatát gyarapították, Bródy Lajos, a «Nemes Pester Journal» kitűnő főszerkesztője, a másik Radó Sámuel, a ki kiválóan értékes és kiválóan élvezetes publicisztikai tanulmányaival egy egészen speciális műfaját alkotta meg a magyar politikai irodalomnak. Azok közül a gondolkodó írók közül való, a melyeknek érdemes, mert természetesen különösen helyen érthető magát ott, a hová került. A kitüntetések és, azok, a kiket ért, kölcsönösen díszére válnak egymásnak.

A toll és a rotációs gép embereinek az utóbbi esztendőik folyamán egyre sürűbben történő dekorálása a hatásában és jelentőségében való fejlődés mellett a magyar sajtó fejlődését abban az irányban is mutatja, hogy egyre inkább elismerik közügynek és közérdeknek. A publikus dísz publikus érdemet demonstrál. Volt idő, mikor ennek a dísznek igen fogyatékos jelentkezését demokratikus szölamokkal magyarázták. De ez a magyarázat minden őszintesége mellett is inkább volt likmagyarázás, mint megmagyarázás és ugyanolyan mértékben, mint igazság — vizsgálódás. Mert a valóság az, hogy a kitüntetés senkit se foszt meg a demokrata gondolkodásától és senkinek se lehet az értéketlen vagy kiserékű, a minek a hívek is tisztelik, mint az ők és hivatásuk megbecsülésének örülnék. Ez az öröm maga dísz és becse a kitüntetésnek és a négy dekorált kiváló újságíró annál büszkébb lehet a kitüntetésére, mert ez a külön dísz igen gazdagon ékesíti. Nagyon sokan örülnék neki.

Sigma.

GALICZIAI ZSIDÓK TŰNTETŐ KÖRMENETE BÉCSBEN, AZ ÚJ KOCSMAJOGI INTÉZKEDÉSEK ELLEN.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A fenomenén. Szabó Endrét íróját pályája folyamán mindig vonzotta a satíra; egy időben élezzelap is szerkesztett, verseiben mindig szerette a satirikus hangulatokat. Most aztan egy nagy arányú prózai satírával szól bele a közélet dolgaiba. Formájában közel áll a regényhez, de nem ez az irodalmi forma benne a fődolog, hanem a közélet maró, sokszor juvenalis haraggal tele kritikája. Krumpli Tóbiás, a fenomenén története, a ki egy erdőkerülő félkegyelmű fiából a maga érdeme, sőt akarata nélkül, csupán a kedvező körülmények és hatalmas pártfogók segítségével diák, majd költő barát, férj, grófi titkár, képviselő, sőt végül miniszter is lesz. — torzító tükörben felmutató képe a magyar élet visszasságainak: a vallási képmutatásnak, a formák megóvása mögött rejlő erkölcsi romlottságnak, a politikai kapaszkodásnak, protekciójának, a politikusok és egyéb nyilvános szereplők tudatlanságának. Torzkép, néha nagyon is vastag vonásokkal rajzolva; a valóságot túlságosan sötéten színezi, de rajzát érdekessé tudja tenni a torz vonásoknak realitásokról, sőt aktuális dolgokra való, néha csak gyöngyön ellepezett és könnyen felismerhető vonatkozásokkal. Egy pár túlságosan vaskos részletét szívesen elengedné az olvasó, de gúnya nem egyszer olyan találó és éles, hogy tülzásaiban is lehetetlen fel nem ismerni a találó valóságot. A mi viszonyaink között tiszteltetreméltó bátorság nyilvánul a könyvben, — ekkora nyíltsággal és merész szabadságjussággal még alig ábrázolta valaki a magyar közéletet. Erős meggyőződés és epés temperamentum nyilatkozása ez a könyv, hangjában régi, nyersebb korok szavajárására emlékeztet.

Sámson. Székely Sándor (valódi nevén, a mint a czímnap elmondja: Nuszbek Sándor) egy költői elbeszélést adott ki. Munkája már régóta foglalkoztatta; már vagy tíz év előtt kiadta egy kötetben, aztán átdolgozta, kibővítette s a múlt évben elnyerte vele az Akadémia Nádasdy-díját. Nyilván tehát olyan valami, a mit fontos dolognak, egy más hivatásban eltöltött fél élet irodalmi törekvései legfontosabb eredményének tart a szerzője. Meg is látszik rajta egyfelől a kidolgozás nagy gonjára, de másfelől a dilettantizmus is. Legfőbb baja, hogy olvasása közben szüntelenül eszünkben van Arany Toldija; eszünkben tartja a díkező, a verselés egész természete, a kompozíció és a történet maga is. Ily módon a szerző eredeti egyénisége néha meglehetősen elvész szemünk elől. Az erősen romantikus történet különben elég jól van elbeszélve s a nyelvben, ha nem eredeti és egyéni is, van sok szin és hajlékonyság.

Egyetemes Irodalomtörténet. Heinrich Gusztáv nagyszabású vállalatának, mely a világ egész irodalmának roppant körét foglalja magában, most jelent meg negyedik kötete. Ez a kötet nyelvrokonaink, az ural-altájai népek és a szlávok irodalmait ismerteti. Egyes fejezeit mások-mások írták; az illető tereken ismert és kiváló szakemberek. Az ural-altájai népekről általában Munkácsi Bernát, a finnmagyar népekről és a szamojédek irodalmáról Bán Aladár, a török irodalomról Laufer Vilmos, a mongolról és mandzsúról Laufer Berthold, a new-yorki Columbia-egyetem tanára szól

kimerítően, gazdag informatív anyaggal. A szláv részt Asbóth Oszkár szerkesztette s az egyes irodalmakat az illető nemzetekből való írók ismertetik. Gazdag és szép kép-anyag, pontos betűrendes tárgymutató emeli a könyv értékét. Most már csak egy kötet van hátra a nagy műből; a magyar irodalomé, mely Négyesy Lászlóra van bízva.

Kocsárdi vára. Kondor (Koncsek) Lajos ezt a címet adta regényes elbeszélésének, melyet 12 énekben mond el, a Sándor-versos magyar vers régi hagyományai szerint, sok jó igyekezettel, kissé hosszadalmasan s nem minden részében elég érdekesen. A forma hol a Sándor-versos magyar régi hagyományai szerint, sok jó igyekezettel, kissé hosszadalmasan s nem minden részében elég érdekesen. A forma hol a Sándor-versos magyar régi hagyományai szerint, sok jó igyekezettel, kissé hosszadalmasan s nem minden részében elég érdekesen. A forma hol a Sándor-versos magyar régi hagyományai szerint, sok jó igyekezettel, kissé hosszadalmasan s nem minden részében elég érdekesen.

A repülőgépteknika alapevei. Zsélyi Aladár, az eddig legnagyobb sikereket arató magyar aviatikus most harmadik kiadásban bocsátja közre új című munkáját. Önálló vizsgálatokon, tapasztalatokon és számításokon alapuló tanulmány, a mely sok tekintetben új, az aviatikában haladást jelentő eredményekre jut. A tárgy iránti általános érdeklődés jele, hogy ilyen, alapjában véve mégis szakemberek számára írott munka három kiadást is érhet.

Új könyvek.

A fenomenén. Satíra, írta Szabó Endre. Budapest, Benkő Gyula; ára 4 korona.

Sámson. Költői elbeszélés, írta Székely Sándor (Nuszbek Sándor). Budapest, Franklin-Társulat. Ára fűzve 3 korona.

Egyetemes Irodalomtörténet. Szerkeszti Heinrich Gusztáv. 10. kötet. Ural-altájai és szlávok 26 műemlékkel és 126 szöveggel. A vallás és közoktatási miniszter támogatásával. Budapest, Franklin-Társulat.

Kocsárdi vára. Regényes elbeszélés, tizenkét énekben, írta Kondor (Koncsek) Lajos. Budapest, Lampel R. (Wodianer F. és fia) könyvkereskedése. Ára 2 korona 40 fillér.

A repülőgépteknika alapevei. Irta Zsélyi Aladár. Harmadik kiadás. Budapest, ifj. Nagel Ottó bizománya.

KÉT SAKKVERSENY.

Két érdekes sakkverseny foglalkoztatja most a sakk-események iránt érdeklődő közönséget. Az egyik verseny San-Remóban a vége felé közeledik, a másik San-Sebastianban vette a kezdetét. Mind a kettőn részt vesz egy-egy kiváló magyar sakkmeister; mind a kettő közel áll ezen a réven mi hozzánk, mind a kettő közelről érdeklő a magyar közönséget. San-Remóban Forgács Leó küzdött igen sikeresen, San-Sebastianban pedig hosszú szünet után a magyar nagymester, Maróczy Géza állott ki a küzdő tere.

A san-remói sakkverseny nem annyira jelentős, mint a másik. Inkább teoretikus értékű; azoknál a kikutatásoknál fogva, a melyek szerint csak

A ROHAMOSAN ÉPÜLŐ BUDAPEST. — A Lágymányoson négyemeletes ház előtt még ott áll a tábla, hogy tilos a vadászat.

bizonyos meghatározott kezdő-lépések alkalmazása mellett mérközhettek egymással a játékosok. Ezek a verseny-szabályokban kikötött kezdő-lépések a sakk-teória megállapítása szerint meglehetősen kedvezőtlenek; nem is igen fordulnak elő ennek folytán a modern mester-játékosoknál. A verseny eredménye után lehet tisztázni képet alkotni arról, hogy mennyire és milyen mértékben befolyásolták a játékosok sorsának eldőlését és az egyes mesterek eredményeit. A versenyen résztvevő Forgyács Leó szereplése azonban ismét örvendetes diadalt szerzett a magyar sakkközönségnek;

a fiatal mester a legelső körben küzdött föl magát; és mire a verseny véget ér, remélhetőleg meg is tartja ezt a pozícióját.

A másik sakkverseny, a san-sebastiani páratlanul nagyméretű és az érdeklődés minden intenzívására számolt. Nemcsak nekünk, de az egész sakkközönségnek is rendkívül érdekességét nyert az az, hogy a versenyzők sorában ott szerepel Maróczy Géza, a magyar nagymester is. Maróczy tudvalevően néhány esztendőn keresztül távol tartotta magát a nyilvános szerepléstől, és már olyan kijelentéseket is tett, hogy végleg visszavonul a sakkasztól. Ez az elhatározása, hogy most újra küzd a többi legelső rangú mesterrel az elsőségért, világszerte érthető örömet és érdeklődést keltett a sakkközönség körében. Bizakodva reménykedünk benne, hogy a magyar nagymester ezúttal is a legelső között fog szerepelni, ha a versenyekről való hosszú távolmaradása kedvezőtlen körülményként hat is a játékerejére.

Végig tekintve a san-sebastiani sakk-versenyen a résztvevők névsorát, meg kell állapítani, hogy évek hosszú sora óta nem akadt olyan jelentős sakk-esemény, mint ez a mostani. Maróczy, Schlechter, Janowsky, Tarrasch, Duras, Bernstein, Rubinstein, Teichmann, Marshall, Leonhardt, Niemzovics, Spielmann, Burn, Vidmar, Capablanca a verseny résztvevői, — a mint ebből a névsorból látható, Laskeren és Forgyács León kívül ott szerepel a világ minden jelentős sakkmeistere.

Képviselve van az idősebb mestergárda és jelen vannak a fiatal sakkmeistereket legkiválóbbjai; a küzdelem mindenképpen érdekes és izgalmas lesz. Bennünket természetesen legelső sorban Maróczy szereplése érdekel; az a kérdés izgatja a fantáziákat, vajjon első lesz-e. Igen valószínű, hogy a verseny eredménye így fog eldőlni, bár erős vetélytársai akadtak: Schlechter, Bernstein, Rubinstein és Duras, a kik mindannyian java tudásukkal indultak a küzdelembe. Annnyit azonban bizonyosra lehet venni, hogy Maróczy neve ott fog szerepelni az első három győztes között.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a közlebbi napokban: Gróf Fesztrics ALONZS hetvenöt éves korában Baranya-Mágyocson. — Nagy GÁBOR negyvennyolcas honvéd kilenczven éves korában Bonyhád. — Borosjenői KÁDÁR ANDRÁS, 1848-49-es honvéd, nyugalmába vonult iparos, 87 éves korában Berettyó-

újfaluban. — gróf BETHLEN GÉZA, gróf Bethlen József országgyűlési képviselőnek és gróf Bethlen Balázs szónokdobokamegyei főispánnak édesatyja, 73 éves korában Mezőszékfalán. — SZATMÁRI ERSEK ELEK, nyug. járási orvos, tiszteletbeli vármegyei főorvos, a koronás arany érdemkereszt tulajdonosa, 76 éves korában Alsórára községben. — GIDÓFALVI GIDÓFALY KÁZMÉR, nyug. m. kir. honvédszázados, Nagykülli vármegye közgazdasági előadója, 63 éves korában Fogarason. — TÓTH GERŐ, nyug. királyi kuriai bíró, 69 éves korában Budapest. — TANAY ZSIGMOND, nyug. államasvuti főellenőr, Nagyvárad város törvényhatósági bizottsági tagja, 69 éves korában Nagyváradon. — HOPFFHAUSER SÁNDOR, nyug. államasvuti főellenőr, 67 éves korában Czeldömölkön. — NÉMETHY JÓZSEF, nyug. államasvuti főellenőr, 61 éves korában Budapest. — BUTTKAY GYULA, nyug. államasvuti mérnök, 74 éves korában Kadarkuton. — OPA LAJOS, nyug. belügyminiszteri székviszsgáló, 77 éves korában Budapest. — KÉZEL EDE, Honfoglaló herceg jószágkormányzója hosszas szenvedés után, 76 éves korában Sátoraljaújhelyen. — APÁTH ALAJOS uradalmi gazdatiszt, az arany érdemkereszt tulajdonosa, 63 éves korában Budapest. — Vajdahunyadi és macedóniai MAKRAČAN SÁNDOR, 68 éves korában Feketeárdon. — HORVÁTH SÁNDOR maganzó, 57 éves korában Budapest. — MÉHKEKÉRI DALMÁT KÁLMÁN, 67 éves korában Debreczenben. — KÓBOR DEZSŐ képviselőházi tisztviselő, 36 éves korában Budapest. — Hódosi és szenttamási TÓTH LÁSZLÓ, 53 éves korában Sopronnémeti községben. — LUY ISTVÁN elsőosztályú udvari szakács, 53 éves korában Budapest. — Dr. THYMEZ GYULA ügyvéd, 60 éves korában Budapest. — SCHWITZER IMRE, 36 éves korában Érsekújváron. — BARNETT ANDOR harmadéves joghallgató, 21 éves korában Budapest. — OBERTH ZSIGMOND, tóthi nyug. körjegyző, 44 éves korában Sütő községben.

OZV. DÍÓSY ANTALNÉ, szül. Bambitsch Paplina, 80 éves korában Komáromban. — OZV. SZÁVITS MÁTÉNÉ, szül. Vangely Anna, Szávits Máté 48-as honvéd utászkariz tisztt felesége, 73 éves korában Szegeden. — Id. VOLLNHOFFER FERENCZÉ, szül. Eitner Mária, 72 éves korában Győrött. — OZV. ANT ANTALNÉ, szül. Saussaye Mária, Dr. Abt Antal kolozsvári egyetemi tanár özvegye, Gödöllőn. — Id. BALGA ISTVÁN felesége, Kiss Amália, 69 éves korában Kunszentmártonban. — SEIDL IMRÉNÉ, szül. Maier Karolina, 68 éves korában Budapest. — SCHWENSKY ARMINÉ, szül. Szabó Agnes, 67 éves korában Budapest. — Jaszonvai BENCZUR EMILNÉ, szül. kisfaludi Liphay Apollónia, 64 éves korában

Bluz-selyem HENNEBERG selyemgyáros Zür ch.

EKSZEREK EZÜSTNEMŰEK ORAK, egyházi serek, angol, franczia, kínaszi stb. díszítványk, gyári áron beszerezhetők. Legújabb angolrendszert részletes leírásokat.

BLUM LAJOS kőfaragó és sarkó üzlete Budapest, VIII., Köztemető-út 4. sz.

Lohr Mária (Kronfus) öspkő-, vegyítüstítő-, kelmefestő-, szőnyegporoló- és szőrmegővő gyári-intézete. Telefon 57-08. Budapest, VIII. kerület, Baross-utca 85. szám.

Urak, hölgyek és gyermekek Székely és Tsa cipőraktárban Múzeum-körút 9. sz. Kérjen árjegyzéket.

Soványság. Szép, telt testidomokat, gyönyörű keblet nyerhet a törvényileg védett, «BUSTERIA» erőporank által, arany éremmel kitüntetve: Párisban 1900, Hamburgban 1901, Berlinben 1903. Hírás 6-8 hat alatt egész 30 fontig. Szigorúan szolid, nem ámtás. Számos köszönetnyilvánítás, lobozó használati utasítással 275 K. A pénz postautalványon beküldése, vagy utánvét mellett, beleértve portó is. Hygieneische Institut Dr. Franz Steiner & Co., Berlin 57., Königgrätzerstr. 66. Lerakot Magyarországra küldésére: Török J., gyógyszerháza Budapest, VI., Király-utca 12. szám.

Plókok: IV., Kelemen-utca 14. sz., Eski-ut 6. sz., V., Harmad-utca 4. sz., VI., Andrássy-ut 18. sz., VII., Tere-utca 39. sz., VIII., József-körút 2. sz.

Ó Fensége József főhg. kam. szál. Ajánlja dusan felszerelt raktárát ékszerekben, ezüstékszerekben, alkalmi ajándékokban, ugyszintén mindenemű fall-, álló-, utazó- és zsebórákban. — Óráknál írásbeli jótállás.

LÓW SÁNDOR ékszerész és óras Telefon 62-68. A MÁV és a m. kir. posta és távirata szerződéses óraszállítója. Budapest, VIII., József-körút 81. szám. Plókiutlet fűrdőidény alatt: Trencséniteplezen. Telefon.

Vegyen svájci selymet! Kérjen tavaszi és nyári újdonságainkból ruha és bluzok való miniatúr: Fontlár, Volle, Grépe de Chine, Châles cachemire, Bolle, Mousseline 120 cm. széles m. termetű 1 K. 20 fill-től felebe, fekete, fehér, egyszínű és tarka, valamint hímest bluzok, ugyszintén balizst, pamut, viszon és selyem ruhák. — Mi órákig garantáltan erős selyemruhákat adunk el várn- és portomantósen direkt a házba magánverveknél (Közvetlen levélpostán).

Fog-Krém KALODONT Szájviz

Gyermeksanatorium Portoré (Fiume mellett). Modern 100 ágyas intézet. Felöltöknél külön osztály. Egész éven át nyitva. Méréselt árak. Igazgatófőorvos Dr. Rajnik Pál. Prospekt.

Ékszer-átalakítások és órajavítások saját műhelyekben lesznek jutányosan és lelkiismeretesen eszközölve. Vidéki megrendések pontosan és lelkiismeretesen lesznek foganatosítva. Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Abbáziában. — ACS JÁNOSNÉ, szül. Jilk Mária, 46 éves korában Budapest. — LIBETS FERENCZÉ, szül. Rhédy Fanny, Budapest. — DARUVÁRY ALAJOSNÉ, szül. Fluk Laura, Daruváry Géza kabinetirodai osztályfőnök felesége, 73 éves korában Budapest. — Id. Lovász Dezsőné, szül. Syposs Mária, Kassán. — Szádecsei SZÁDECZKY BOLDOZSÁRNÉ dr-né, szül. felsőlieszkői Lieszkovszky Irma 24 éves korában Trencsénben. — OZV. FISCHER KÁROLYNÉ, szül. isseni Iszer Antónia Budapest. — CZIMRA JÓZSEFNÉ, szül. Voelker Olga, Kassán.

Orvosi hír. Dr. Rajnik Pál szanatórium főorvos orvosi működését Portorén (Fiume mellett) megkezdte. Övni az arezbört a levőgő káros beforlyásától, visszaadti, illetőleg megőrizni a bőr üdeségét és természetes báronyságát: ezek a Crème Simon előnye. Ez erősítő és simító ható krémkülönlegesség fenséges illatú és jótékony hatása szinte a csodával határos. Övadjunk az utazatóktól és ügyeljünk rá, hogy minden dobozon rajta legyen: J. Simon, 59, faubourg Saint-Martin, Paris. A Crème Simon kapható az egész világon gyógyszerárakban, illatszerekkereskedésekben, bazárakban és áruházakban.

EGYVELEG.

* Fából készült ruhák. Ezen újdonságra Kalifornia déli vidékein akadtak. Itt ugyanis a fűrészmunkásokat végző emberek fából készült ruhákat hordanak. E ruháknak készítése módja egyszerű s a mi a fő, olesó. Fatörmelekekből és fűrészporból téztaszteri anyagot kevernek, ezt megszáritják s fonalakat sodornak belőle. E fonalakból aztán szövöttek szőnek. A szövött bórhzó hasonlít s rendkívül tartós, úgy hogy kitinő használatnak örvend a munkássereg között. G. L.

* Új múzeum Jeruzsálemben. A Palesztinában talált összes régiségek elhelyezésére Jeruzsálemben nagy múzeumot építenek. G. L.

* Kékszinű róza. Smith Alfréd, angol kertésznek öt évi kísérletezés után Dornleyben kék-szinű rózsát sikerült növesztenie. G. L.

SAINT-RAPHAEL FRANCZIA TERMÉSZETES BOR A gyomor legjobb barátja bevált anámia, ideg- és gyomorbetegségek és lábbadozó betegeknek. Kapható minden gyógyszerárban 6.— koronájával. Főraktár: Apotheke, Zum heil. Geis! Wien, I. Operngasse 16.

Mi az életörömmek ellensége? Miként kell az ellenséget leküzdöni? E két kérdéssel foglalkozik az a kis füzet, mely most jelent meg. Készéggel küldi meg mindenki, akinek ingyen és bérmentve a Krieger gyógyszerár Budapest, Kálvin-ut, ha azt lapunkra való hivatkozással egy levelezőlapra kéri.

SALVATOR kiváló bőr- és lithiumos gyógyforrás győgyfórrás vese- és hólyagbajoknak, köszvénynek, cukorbetegségnek, vörhenynek, emésztési és lélegzési szervek hurutjainál kitinő hatású. — Természetes vasmentes savanyúvíz. Kapható ásványvízkereskedésekben és gyógyszerárakban. SCHULTES ÁGOST Szinye-Lipóci Salvatorforrás-vállalat, Budapest, V., Rudolf-rakpart 8.

28 fénykép K 120 minden beklódított kép után. 100 db K 3.50. Fenti nagyságban kifogástalan tisztaság és éles. Névjegy, údvözlő- és levelező-lapokra, étlap, levélpapírra stb. ragasztáshoz gummirova. Szállítás 3-5 nap. A fényképet érintetlenül visszaküldöm. Szétküldés után vételt v. a pénz előzetes bek. mellett portóköltséggel (magyar bélyegekből is). Mintha 10 fill. franko. Előárúitokát keresek.

Technikum Mitweida Igazgató: A. Holtz, tanár. (Szász királyság.) Magasabb technikai tanítást az electro- és gépészeti mérnökök részére. Gazdagon felszerelt electrotech. és gépészeti laboratóriumok. Tanulmányi műhelyek. 3610 hallgató a 36-ik iskolában. Program stb. átfutani a titkárság által.

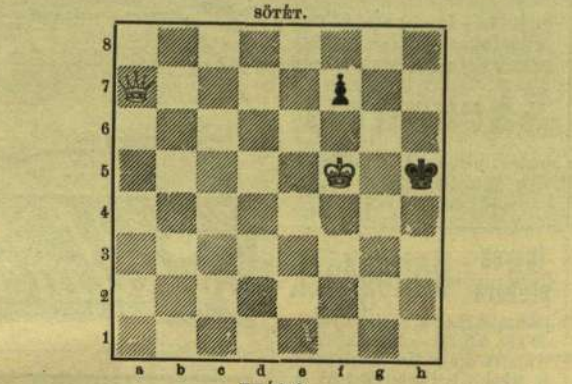
HALTENBERGER BÉLA Ruhafestő-, vegytisztító- és gőzmosó-gyára KASSA ruhákat, felöltőket, télikabátokat, mindennemű ruhamegkötést a legszebben tisztít és fest. — Gallérok, kézelők hóféhrre tisztítottak. — Alapítási év 1810.

Serravallo KINA BORA VASSAL Egyenkéntes kiállítás 1906. Legmagasabb kitünt. Erősfestőszere gyengéledők, várszegények és lábbadozóknak számára. Zivárgógyógyesztő, ideg-erősítő és vérjavító szer. Kiténtő íz. 7000-nál több orvosi vélemény. I. Serravallo, a. é. kir. udari szálló Trieste-Barcola. Vásárolható a gyógyszerárakban filléres üvegekben K 2.60, literes üvegekben K 4.80.

Orvosi hír. Dr. Rajnik Pál szanatórium főorvos orvosi működését Portorén (Fiume mellett) megkezdte. Övni az arezbört a levőgő káros beforlyásától, visszaadti, illetőleg megőrizni a bőr üdeségét és természetes báronyságát: ezek a Crème Simon előnye. Ez erősítő és simító ható krémkülönlegesség fenséges illatú és jótékony hatása szinte a csodával határos. Övadjunk az utazatóktól és ügyeljünk rá, hogy minden dobozon rajta legyen: J. Simon, 59, faubourg Saint-Martin, Paris. A Crème Simon kapható az egész világon gyógyszerárakban, illatszerekkereskedésekben, bazárakban és áruházakban.

SAKKJÁTÉK.

2733. számú feladvány Ehrenstein Móról, Budapest.

Világos indúl és a második lépésre mattot ad. (Ügynevezett miniatúr-feladvány. Négy figurával tiszta és gazdaságos matt-állítások.)

A 2729. számú feladvány megfejtése Jespersen J.-től.

- Világos. Sötét. Világos. a. Sötét. 1. Be-e1 --- Fh4xel (a, b, c) 1. --- Kd5-c6 2. Fe2-E3 stb. 2. Fe2x5 + stb. b. Hb2-d3 1. --- Ph4-d8 stb. 2. Fe2xd3 stb. c. Hb6-h7 2. Ph4-d8 stb.

Helyesen fejtették meg: Marényi Lajos. — Geist József és Stark Vilmos. — A «Budapesti Sakk-kör». — A «Budapesti III. ker. Sakk-kör». — Ludányi Antal. — Wysocki Pál. — Beer Mór. — Góttlieb István (Budapest). — Németh Péter (Csongor). — Kintzig Róbert (Fakert). — Müller Nándor (Szombathely). — Hoffbauer Antal (Lipót).

vár). — Szabó János (Bakony-Szentlászló). — A «Győri Sakk-kör». — Székely Jenő. — Mészáros József (Győr). — A «Zborói Társaság». — A «Károlyi Károlyi Társaság». — Vetrőcs Miklós (Zirc). — Ifj. Hubay Bertalan (Bodas-ujlak). — A «Dunaöbölvidéki Egyenlőség kör» (Dunaöbölvidék). — Baross Mihály (Biharudvari). — Csokolai István (Hajduhadháza). — A «Lebicsi Gazdasági Kaszinó» (Lebics). — Lusztik János és Szivák János (Alberti-Isra). — «Csengeri Kaszinó» (Csenger). Király Mihály (Zenta). — Kunz Rósz (Temesváros). — Budai Sakkos Társaság (Budapest). — Farkó Imre (Tulpas).

Szerkesztői üzenetek.

Nocturno. Csókok. Kivál a világon. Mind a három vers szétfolyik, nincs összefogva s ügylészik, egyik sem adja a mértékét annak, a mire szerzőjük képes. Borús ég. Nincs se mondanivalója, sem valamine való formája, — tehát vers nem is vers. Isten veled. Nekünk nagyon is szónokias a hangja s a retorikai páthos számunkra nem pótolja az érzés lendületét. Beteljesedett. Átkozott legyen. Laposágok jó sorokkal vegyessen, — úgy látszik, nem kész még szerzőjüknél sem egyénisége, sem formakínese. Nóna. Banalitások egész tömege tizenkét rövid sorban. Himnusz a Naphoz. Az újabb angol lírának sok mély és jellemző terméke közt ez aligha tehet számot. A halál pillangója. Csupa reminiscenzencia.

KÉPTALÁNY. AZ ÖZS-LÓ. A 5-ik számban megjelent képtalány megfejtése: Van fájdalom, melynek nincsenek könyveje. Felolós szerkesztő: Hoitsy Pál. Szerkesztőségi iroda: Budapest, IV., Reáltanoda-u. 5. Kiadóhatal: Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

Világot uralkó két elválaszthatatlan fogalom női szépség és a Leichner-féle arcz-puder a legjobb és legártalmatlanabb arczpuder, az arcznak úde, rózsaszínű és friss, fiatalos színt ad, nem véselő észre azon, a ki használja.

Leichner-Fettpuder. Hasonlóan híres jelölések: Leichner Hermelinpuderje M. 3 és 1.50. Asziaspuderje M. 4. Mindig csak Leichner-féle pudert kérjünk. Kapható zárt dobozokban minden illatszertárolóban és a gyárban: Leichner L. Berlin SW. Schützenstrasse 31.

Oly hölgy vesszőparipa-illómtéjszappant használja. — Egyedüli gyártó: Bergmann & Co. Tetschen a. E. Darabja 80 filléret minden gyógyszerárban, drogeriában és illatszerekkereskedésben stb. kapható.

Jfju szokás. Öreg bánt azon kőzmondás, mely a gyermekhajápolására a legnagyobb fontossággal bír. A hajtalaj tisztántartása, ennek portól és egyéb bomlási anyagoktól és kórosaktól való mentesítése, az észszerű hajápolás elengedhetetlen. A milliionszor bevált hajápolószert „shampooon a fekete fejjel” rendkívül enyhe, főleg a gyermekhajápolására legjobban alkalmas készítmény: a hajnak laza teltségét, selyempuha fényt kölcsönöz és egészségesen tartja. Visszafelé kizárólagosan „shampooon a fekete fejjel” követeljünk és ezen védőjeget nélkül felkinnálírt legújabbítottban utasítunk vissza. Csomag ibolyallattal 30 fillér (8 csomag dobozban 2.— kor). Tojás - Kátrány - vagy Kamilla tartalommal csomagja 30 fillér (8 csomag dobozban 2.— kor). Kapható az összes gyógyszerárakban, drogeriában és illatszertárolóban. Hans Schwarzkopf, G. m. b. H., Berlin N 37.

TÖRLEY TALISMAN CASINO RÉSERVÉ

A KRIEGNER-féle Tokaji China-Vasbor

nem támadja meg a fogat, nem terheli meg a gyomrot és ezért az összes vaskészítmények között az első helyet foglalja el.

Világszerte évtizedek óta használják a vérszegénységéből eredő összes bajoknál, étvágytalanság, chlorosis, gyomorhaj, idegesség, álmatlanság, görvélőkórnál mindennemű testi gyöngeségnél, reconvalescentiánál, sápkóros fiatal lányoknál és gyengén fejlődő gyermekeknél. — Az országos egészségügyi tanács is méltatta az ital kiváló sajátosságait, így tehát nem téveszthető össze más hasonló szerekkel.

A Kriegner-féle TOKAJI CHINA-VASBOR

5 puttonos tokaji borból készül, nagyon kellemes ízű és hatása biztos.

Nagy üveg 6 korona, kis üveg 3 korona 20 fillér.

KRIEGNER-GYÓGYTÁR

Budapest, Kálvin-tér (Baross-utca sarok).

Postai szétküldés naponta utánvétellel vagy a pénz előzetes beküldése után.

Ha lapunkra hívatkozik, **„Miaz élet — örömeinek ellensége?”** című érdekes könyvecskét ingyen küldi.

A MARGIT-CREME a főrangú hölgyek kedvenc szépség szerze, az egész világon el van terjedve. Páratlan hatása szerencsés összehatásában rejlik, a bőr azonnal felveszi és kiváló hatása már pár óra lefolyása alatt észlelhető.

Mivel a **MARGIT-CREMET** utánozzák és hamisítják, tessék eredeti védjeggyel lezárt dobozt elfogni, mert csak ilyen készítményt vállalja készítő mindenemű felelősséget.

A **MARGIT-CREME** ártalmatlan, zérumban, vegyiszta készítmény, amely a külföldön általános feltűnést keltett.

Ára 1 K, Margit-szappan 70 fill. Margit-póder 1.20.

Gyártja Földes Kelemen laboratóriuma Aradon. Kapható minden gyógyszerár, illatszert- és drogus-üzletben.

Valódi Brünni Szövetek

1911. évi tavaszi és nyári idény.

Egy vég 3.10 méter
hosszu teljes uri öltönynek ele-
gendő (kabát, nadrág, mellény) ára csak

1 vég 7 korona
1 vég 10 korona
1 vég 12 korona
1 vég 15 korona
1 vég 17 korona
1 vég 18 korona
1 vég 20 korona

1 vég, fekete szalon öltönynek K 20. — feltöltőszövetek, turistaloden, selyemkammgarnok stb. stb. szállít gyári árban a szőlőnek elismert

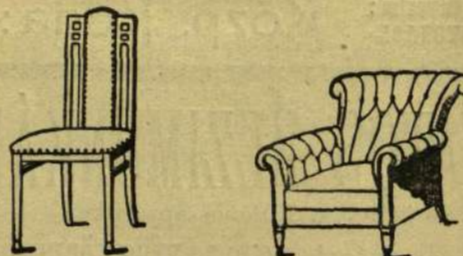
posztógyári raktár Siegel-Imhof, Brünn.

Minták ingyen és bérmentve.

A magánvevők előnyei szöveteket közvetlen Siegel-Imhof szegőnél a gyártás helyén vásárolni. Feltehetőleg nagyok — Kolozsvár áruforgalom következtében mindenkor legnagyobb választék egész friss szövetekben. — Legelőcsöbbsz szabott árak. A legkisebb megrendelés is teljesen minta szerint és legelőcsöbbsz árban lesz eszközölve.

Bőrszékkipar

Kendi Antal Budapest, IV., Semmelweis-u. 7.

ANGOL BŐRBUTOR készítése, festése és renoválása saját műhelyemben. Ebédlőszékek, irodafotelek valódi bőrrel. Ülőbutor állványok kárpitozása Székátalakítások!

Uj! A villamosság a nagythallók szolgálatában.

A nagythallás a villamos MIKROPHON AKUSZTIK készülék használata által azonnal megszűnik. Ezen korszerűsített villamos halló készülék a mikrofon és telephon alapelevei van szerkesztve és a most már minden kulturálamban a legjobb sikerrel alkalmazhatók. A készülék a mikrofon segítségével fel fogja és gyűjti a hangokat és a telephon által megerősítve természetes módon vezeti azokat a fülhez. A készülék nagyon könnyen kezelhető és kényelmesen viselhető a mellényzsebben is. Egy teljesen felszerelt Akusztik készülék ára elegáns tokban 3 Voltos, nagyon tartós elemmel K 60.—

Képes árjegyzéket kívánatra küld: villamosság-üzleti készülékek gyára, Bpe t. Koronahozog-utca 17.

Celeti J.

Racionális homokértékesítéshez

szállítunk munkaképes gépeket és formákat, téglá-, úrblokk-, tetőcserep-, osztor- és alagostéglak gyártására. Saját modern szerkesztők. Különlegességi gépgyár

Dr. Gaspary & Co.
Markranstádt (Németország)
228. számú brosúra ingyen.

Piros arcz, Piros orr, Piros kéz

sohasem volt divatban és minden nő és férfi igyekszik ezektől a csunya bőrbántalmaktól a szeplő és pattanással együtt megszabadulni a legrövidebb idő alatt. :: ::

8 nap teljesen elegendő, hogy vörös arcza, vörös orra, vörös keze hófehér, tiszta és finom legyen. Csakis a híres bőrápoló szerekhez:

Diana krém-, Diana szappan-

hoz kell fordulni, akkor nem lesz többé piros orra, piros keze, piros arczbőre. Több mint egy millió köszönő levél igazolja a fenti körülményt.

DIANA-PUDER

pedig arról nevezetes, hogy az arczon egyenletesen tapad, szabad szemmel teljesen láthatatlan; amennyiben pedig teljesen ártalmatlan szerekből van összeállítva, ki van zárva a láthatósága a kékes-színű arczbőrnek, amely szín olyan nők arczán látható, kik ártalmas összetételű pudert használnak.

Egy üvegtégely Diana-crém (nappali és éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy üvegtégely Diana-crém (csak éjjeli használatra) 1 kor. 50 fill.
Egy nagy darab Diana-szappan 1 kor. 50 fill.
Egy nagy doboz Diana-puder szarvasbőrrel együtt (fehér, rózsaszín, vagy sárga színben) 1 kor. 50 fill.

Kapható egész Európában a gyógyszertárakban, drogériákban és parfümeriákban. Aki nem tudja saját helységében beszerezni az rendelje meg a központból

ERÉNYI BÉLA gyógyszerész Budapest, Károly-körút 5.

(A legkisebb megrendelés is fordulópóztával utánvétellel eszközöltek.)

VASÁRNAPI UJSÁG

10. SZ. 1911. (58. ÉVFOLYAM.) SZERKESZTŐ HOITSY PÁL. BUDAPEST, MÁRCZIUS 5.

Szerkesztőségi iroda: IV. Reáltanoda-utca 5. Egyes szám: IV. Egyetem-utca 4. Ára 40 fillér.

Előfizetési feltételek: Egész évre — 20 korona. A «Világkrónika»-val egyidejűleg — 10 korona. Negyedévenként 1 koronával több. Negyedévre — 5 korona.

Külföldi előfizetésekre a postailag meghatározott viteldij is csatolandó.

AZ ORSZÁGOS M. KIR. METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNASSÉGI INTÉZET ÚJ PALOTÁJA.

JUBILEUM és házavatózás kevés akad ünneplés nélkül ez országban. Különösen akkor nem, ha ezzel kultúrintézményeink fejlődését és virágzását demonstrálhatjuk. Régente az ilyen külsőségekre szükségünk is volt; ma már nélkülözhetjük. A komoly munka jegyében az eredmények számítanak, nem pedig az esztendő. Sőt mennél rövidebb idő alatt tanúsít valamely intézmény számbavehető haladást, annál nagyobb annak létjogosultsága és hasznavehetősége. A természettudományok történetében lapozgatva, ez a sarkigazság lépten-nyomon szemünkbe ötlök, tehát bírálataink mérő eszköze gyanánt joggal felhasználhatjuk. A kritikát ugyancsak kitűnően megálló hazai természettudományi intézeteink egyike, az immár negyven év óta fennálló és most végre új palotájába költözött orsz. m. kir. meteorológiai és földmágnasségi intézet. Ennek története az ország politikai viszonyaival szorosan összefügg és ezért a legérdekesebbek közé tartozik. Magyarországon hosszabb-rövidebb ideig már a XVII. században is végeztek meteorológiai megfigyeléseket. E téren különösen a budai, kolozsvári és egri csillagdak tűntek ki. Rendszeres észlelések azonban csak a múlt század elején kezdődnek, a mikor is például a Gellérthegy csillagdán dr. Mayer Lambert vezetésével 1836—1848-ig naponként történtek feljegyzések. A negyvennyolcadiki események ennek is végét vetették. Az ostrom idején a csillagdat feldúlták és a drága műszerek rácvárosi örszerek kezébe kerültek. Csak nagynehezen lehetett egy részüket megmenteni. A következő évben csak Selmeczbányán volt

AZ ORSZÁGOS M. KIR. METEOROLÓGIAI ÉS FÖLDMÁGNASSÉGI INTÉZET ÚJ PALOTÁJA BUDÁN. — Jely Gyula felvétele.